Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 122 (4817).
31 МАЙ 1982 й.
ДУШАНБА

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ҲАМШАҲАРЛАР СИЗЛАР УЧУН

МАРШРУТЛАРГА ЎЗГАРТИРИШ КИРИТИЛДИ

Йўловчиларга қулайлик туғдириш мақсадида метронинг «Ленин майдони» станцияси ва автобусларнинг Коммунистическая автостанцияси атрофидан ўтадиган 3 ва 11-маршрутли троллейбуслар қатновига ўзгартириш киритилди.

1 июндан бошлаб ана шу маршрутдаги троллейбуслар Космонавтлар проспекти бўйлаб қатнамасдан Сулаймонова, Киров, Ленинград кўчалари бўйлаб, Ленин кўчаси орқали икки ёқлама қатнайди. Бу ўзгартириш метрополитеннинг иккинчи навбати қурилиши муносабати билан қилинди.

КПСС Марказий Комитети май (1982 йил) Пленуми қарорлари — ҳаётга!

ЧОРВАЧИЛИК — САНОАТ АСОСИГА

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ ЙЎЛИДАН

Ёз ойларида бу жойлар ўзига хос жозиба, тароват кашф этади. Ишлаб чиқариш корпуслари, ёрдамчи бинолар, турар жойлар ҳам дов-дарахтлар билан ўралган. Ҳаво ниҳоятда тоза ва мусаффо. Ҳа, шаҳарда иссиқ чидаб бўлмайдиган даражада кучайганда ҳам бу ерда ҳузур бахш этувчи шабада ғир-ғир эсиб туради.

«Текстильщик» совхозидаги чўчқачилик саноат комплекси Тошкентдан деярли ўн беш километр масофада, Калинин ва Янгийўл районларининг чегарасида жойлашган. Бу ерда ўн жуфт блокдан иборат биринчи навбатдан тўла фойдаланилмоқда. Комплексда ҳозир 10300 бош чўчқа боқиляпти. Бу пландагидан 300 бош кўп демакдир. Чўчқаларни боқиш ва семиртириш учун жуда яхши шароит яратилган. Шу боисдан ҳам уларнинг салмоғи жуда тез ортиб бормоқда.

— Кўпчиликни, биринчи навбатда хўжаликни қандай муваффақиятли юритаётганимиз қизиқтиради, — дея ўз ҳикоясини бошлади партия ташкилотининг секретари, комплекснинг катта инженери Константин Констанович Букловский.— Муваффақиятнинг асоси бизга партия органлари доимий эътибор бераётганлигида. Деярли ҳамма планёркалар, ҳафтада уч марта, шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари К. П. Дудин ва шаҳар, район партия комитетларининг масъул ходимлари иштирокида ўтади. Комплексга Тошкентдаги ўн районнинг ҳаммаси оталиқ ёрдами кўрсатмоқда. Бошқача қилиб, саноат комплекси шаҳарнинг чорвачилик цехи бўлиб қолди, деб дадил айтиш мумкин. Бу нарса барчанинг иши бўлиб, меҳнаткашларнинг масъулиятини оширмоқда. Шу боисдан ҳам коллективимиз мумкин қадар юқори натижаларга эришиш учун ҳаракат қиляпти.

Илғорлар меҳнатда намуна кўрсатишмоқда. Таисия Чапурина етакчилик қилаётган бешинчи блокдаги бригада чўчқаларни семиртириш, маҳсулот таннархини камайтиришда бошқаларга намуна бўлмоқда. Коллективга Сергели ошхоналар тресті катта ёрдам кўрсатяпти. У ҳайвонларни озиқ-овқат чиқиндилари билан мунтазам таъминлаб турибди. Комил Зоитов етакчилик қилаётган бригада ҳам пешқадамликка интилмоқда. Чўчқабоқарлардан Николай Абакумов, Антонина Романова, Рихси Чирчиқбоева, Татьяна Коновалова, слесарь Маъмур Сулаймонов, химия аппаратчиси Валентина Макарова, машинист Земфира Ҳайдарова, диспетчер Ольга Костенко, ҳайдовчи Икром Куртаметов, тракторчи Асхожи Ашрапов, моторист Қурбон Аъзамов ва бошқалар меҳнатда жонбозлик кўрсатишмоқда.

Фойдаланишга топширилган комплекс навбати ҳайвонларни етиштириш бўйича тугалланган циклга эга. Корпуслар чўчқачалар ва урғочи чўчқаларни боқишга мўлжалланган хоналардан иборат. Шунингдек, бу ерда чўчқаларни кейинчалик боқиш ва семиртиришга мўлжалланган бинолар ҳам бор.

Комплекс қурилишида тўпланган тажриба диққатга сазовор. Комплексни шаҳардаги барча районларнинг меҳнаткашлари ҳашар йўли билан тиклашди. Бу борада бошланган социалистик мусобақада Октябрь райони пешқадамлик қилди. У топшириқни муддатидан олдин бажариш билан бирга, барча ишларни юксак сифатда бажарди.

Бу ерда бўрдоқичилик цехи ишлаб турибди. У барча блоклардаги ем қозонлари вазифасини бажаришни ўз зиммасига олди. Ҳозир бу ерда бир кеча кундузда 10 тонна озиқ-овқат чиқиндисидан ем тайёрлаш мумкин. Келажакда, яъни учинчи навбат бунёд этилгандан кейин бир кеча-кундузда 300 тонна ем тайёрлаш қувватига эга бўлган цех бунёд этилади. Бу ерда майдалаш системаси, озиқ-овқат чиқиндисидан қоғоз, латта, целлофан, идишларнинг синиғини ажратувчи магнит тутқич, тайёр қоришмани совутиш мосламаси монтаж қилинади.

Жониворларни боқиш рациони ҳам ўзига хос. Уларга озиқ-овқат чиқиндиларидан ташқари, комбикорм, илдиз мевалар, ўт уни, силос, нон ушоқлари ва қолдиқлари, гуруч уни ҳам берилади. Жониворларни боқиш жараёни тўла автоматлаштирилган. Блокнинг марказига ем ва озиқ-овқатни тарқатувчи «КС—1,5» маркали электромобиль ўрнатилган. Электромобиль юрадиган рельснинг ҳар икки томонида металл тоғора бор. Ем худди шу тоғораларга келиб тушади. Ҳайвонларнинг ахлатлари олиб ташланади. Блокларда бир хил ҳарорат сақланади. Блокдаги ҳарорат 12 даражадан тушиб кетгунга қадар бўлган жараённи оддий иситиш радиаторлари бажаради. Агар блокда ҳарорат пасайиб кетса қўшимча система ишга туширилади. Ёш чўчқачалар бундан ташқари ультра қизил ва кварцли ультра бинафша нурлари билан нурлари билан нурлантирилади.

Комплексда фойдаланилаётган механизация ва автоматизация хизматчиларнинг меҳнатини енгиллаштириш билан бирга ишлаш учун қулай шароит яратмоқда. Бу ерда турмушни яхшилашга ҳам аҳамият берилмоқда. Турар жой шаҳарчасида иккита йигирма саккиз квартирали уй фойдаланишга топширилди. Эллик олти квартирали уй эса фойдаланишга топширишга ҳозирлаб қўйилган. Худди шу ерда 280 ўринли мактаб бор.

БУГУН

160 ўринли болалар боғчаси фойдаланишга топширилди. Боғчада қувноқ кичкинтойларнинг овозлари жаранглаб эшитила бошлади.

Яна бир муҳим нарса Комплексда ишлаш иштиёқида бўлган тошкентликлар Комсомол майдонидан 130-автобусга ўтириб объектга етиб боришлари мумкин. Бундан ташқари хизмат автобусларидан ҳам фойдаланиш мумкин. Улар метронинг Собир Раҳимов номидаги станциясидан қатнайди. Шундай қилиб чўчқачилик билан ҳақиқий маънода шуғулланиш ниятида бўлганлар комплексга келишлари, хизматчиларга ёрдам беришлари мумкин. Улар албатта виждонан меҳнат қиладиган ходимлар бўлишлари керак.

Кадрлар масаласи комплексдаги ягона муаммо эмас. Комсомол ташкилотининг секретари, гараж мудири Александр Агишев ҳозирга қадар ҳам гараж йўқлиги ва гараж қуриш умуман лойиҳада кўрсатилмаганлигини айтиб, афсусланди. Ваҳоланки, хўжаликда ҳозирнинг ўзидаёқ 25 автомашина ва 30 трактор мавжуд. Комплекснинг кенгайиши билан бирга техника ҳам кўпаяди. Уларни сақлайдиган ва ремонт қиладиган жой йўқ. Шунингдек ёнилғи-мойлаш материаллари сақланадиган омборхона ҳам йўқ.

Жониворларни ем билан муттасил таъминлаш энг асосий проблемадир. Комбикормга бўлган эҳтиёж 28-30 процент қондириляпти холос. Бу маҳсулот Оҳангарон ун комбинати ва Тошкентдаги 2- ва 4-ун комбинатларидан олинмоқда. Шуни ҳам айтиш керакки, келтирилаётган комбикормларнинг сифати ўртачадан паст.

Озиқ-овқат чиқиндиларини йиғувчи хўжалик ҳисобидаги идора бир маромда ишлаяпти, деб бўлмайди. У умумовқатланиш Бош бошқармаси ҳузурида ташкил қилинган. Унинг 2620 объекти бор. Шундан келиб чиқиб, бундай кучли ташкилот комплексни озуқа билан тўла таъминлаш қудратига эга дейиш мумкин. Афсуски, у керак бўлган чиқиндиларнинг учдан бир қисминигина етказиб беряпти. Шунда ҳам яна бир марта сифат ҳақида гапиришга тўғри келади. Озиқ-овқат чиқиндиларининг 90 проценти сувдан иборат бўлиб қолмоқда. Бу озуқа сифатининг кескин ёмонлашишига сабаб бўляпти.

Комплексга табиий озуқа етиштирувчи майдон керак. Шунга қарамасдан, мавжуд 27 гектар ер аста-секин камайиб 15 гектарга келиб қолди. Тўғри, Тошкент чорвачилик цехи учун 800 гектар ер ўзлаштириш ҳақида қарор чиққан. Лекин бу қарор ҳали бажарилгани йўқ.

Иншоотларни тозалаш масаласини зудлик билан ҳал қилиш лозим. Қурилишлар ниҳоясига етказилмаган. 10 карантин, 2 та вертикал ва 3 та горизонтал тозалагич мосламалари, лойдан тозалаш станцияси ўрнатилгани йўқ.

Қозонхонада ҳам ишлар яхши эмас. Ҳозир ишлаётган биринчи навбатда ҳам зарур бўлган барча ишлар бажарилгани йўқ. Жумладан, қозонларни автоматик усулда бошқариш мосламаси, сувни химия усули билан тозалаш мосламалари монтаж қилингани йўқ.

Бошқариш аппарати ходимларининг шароитини яхшилаш ҳақида ҳам ўйлаб кўриш керак. У ҳозирча бир уйда жойлашган. Маъмурий бино ҳанузгача йўқ. Ходимларнинг ҳаммаси ҳам чўчқачиликни мукаммал билади деб бўлмайди. Уларнинг малакасини ошириш учун қисқа муддатли курслар ташкил қилиш лозим. Бу ишга қишлоқ хўжалиги органларидан мутахассислар ва олимларни жалб қилиш фойдадан ҳоли бўлмайди.

Ўйлаймизки вақт ўтиши билан бу муаммоларнинг ҳаммаси ҳал қилинади. Нима бўлганда ҳам комплекс ишлаб турибди. Ҳар ҳолда «Гастроном» республика идорасининг «Москва» ва «Украина» магазинларига ҳар куни эрталаб янги сўйилган чўчқа гўшти етказиб берилмоқда.

Бу цехнинг келажаги порлоқ. 10 минг бош чўчқага ҳисобланган иккинчи навбат яқинда ишга туширилади. Учинчи навбат қурилиши ниҳоясига етганидан кейин бу ерда 26 минг бош чўчқани боқиш мумкин бўлади. Бу озиқ-овқат программасини амалга оширишда катта резерв вазифасини ўтайди. Бу программанинг моҳиятини КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг май (1982 йил) Пленумида шундай белгилаган эди: «Белгиланган тадбирлардан кузатилган мақсад— имкони борича қисқа муддатда мамлакат аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан пухта равишда таъминлашдан иборат. Бу — жуда муҳим иқтисодий вазифагина бўлиб қолмай, шу билан бирга актуал социал-сиёсий вазифа ҳамдир. Совет кишиларининг ҳаётий эҳтиёжларини қондириш партиямизнинг энг муҳим программ талаби бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади, бу гапни мен жуда аниқ қилиб айтяпман».

И. АЛИМОВ,
«Тошкент оқшоми»нинг махсус мухбири.

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ КИНОФЕСТИВАЛИ
Тошкент-82

ДИЛЛАР, ДИЛЛАРГА ПАЙВАНД

• Сўз—фестиваль қатнашчилари ва меҳмонларига

ҲАМОҲАНГ ҚАЛБЛАР ҚЎШИҒИ

Сухейль Бен Барка,
кинорежиссёр, Марокко.

— Жаҳонда социал характердаги буюк ўзгаришлар, халқаро аҳамиятга молик сиёсий воқеалар юз бераётган, мустақиллик ва тенглик учун кураш ғоят кескин тус олган ҳозирги шароитда киносанъати, биринчи навбатда кинопублицистика олдида масъулиятли вазифалар келаб чиқмоқда. Чунки, кино кескинликни юмшатиш, жаҳон халқларининг империализм ва ирқчилик режимига, қуролланиш пойгасига қарши курашида ғоявий қурол сифатида муҳим аҳамият касб этмоқда. Шунинг учун ҳам уч қитъадаги барча эзгу ниятли киносанъаткорларни ўз бағрига тўплаган Халқаро Тошкент кинофестивалини тили, эътиқоди ва ирқидан қатъий назар муштарак мақсадли ҳамоҳанг қалблар қўшиғига ўхшатгим келади.

Тошкент фестивалининг ана шу буюк аҳамияти, тенглик ва дўстлик ишига, миллий санъатларни ривожлантириш ишига қўшадиган ҳиссаси КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг VII Халқаро Тошкент фестивали қатнашчилари ва меҳмонларига йўллаган табригида ёрқин ифодалаб берилган.

Биз мароккolik кино ходимлари анъанавий Тошкент киноанжуманига Гвинея ва сенегаллик ҳамкасбларимиз билан ҳамкорликда яратилган «Амок» номли бадиий фильмимизни олиб келдик. Картина Жанубий Африка Республикасидаги апартеид режими ва социал тенгсизликнинг халққа кўрсатаётган жабр-зулми ҳақида ҳикоя қилади. Унда ирқчилик режимига қарши давом этаётган курашни кўрсатишга, адолатсизлик ҳукм сураётган жамиятда инсон ҳуқуқлари поймол этилаётганлигини фош этишга ҳаракат қилдик. Менинг «Минг бир қўллар», «Нефть уруши», «Қонли тўй» каби кўплаб лентапарим ҳам Африка халқлари ҳаётидаги муҳим социал муаммоларни ёритишга бағишланган. Улар Байрут, Сан-Себастьян ва бошқа кўплаб шаҳарларда бўлиб ўтган халқаро киноанжуманлар совринига сазовор бўлган. Улар илгариги Тошкент фестивалларидан олган таассуротларим асосида яратилган эди. Ҳеч шубҳасиз бу галги анъанавий Тошкент кинофоруми ҳам биз уч қитъа мамлакатлари экран усталарига янги-янги мавзулар беради, ижодий режалар туғилади, деб ўйлаймиз.

ОБРЎЛИ КИНОАНЖУМАН

А. ҚОБУЛОВ,
кинорежиссёр.

— Тошкент Халқаро кинофестивали энг обрўли киноанжуманлардан биридир. Уч қитъа мамлакатларидан келган кўплаб вакиллар киносанъатининг роли, унинг муаммолари хусусида баҳсга, мунозарага тўпландилар. Кимки биринчи марта Тошкентимизга келган бўлса, у кўплаб санъат арбоблари билан танишиши, пойтахтнинг хушманзара жойларини кўриши мумкин. Киноанжуманнинг тантанали очилиш маросими бўлган В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройи шулар жумласидандир. Янги очилган «Кино уйи» ҳам кинематографчиларни қабул қилди. Бу ўз навбатида Ўзбекистон киносанъаткорлари учун туҳфа этилган меъморчилик санъатини ўзида мужассамлаштирган муҳташам бино бўлиб қолмай, балки бу ерда қизғин баҳслар ўтадиган уйга айланади. Бинонинг ишга туширилиши кинематографчилар союзи ижодий секциялари ишини яхшилаш имконини беради.

Мен Тошкент киноанжуманининг яна бир томони тўғрисида тўхталмоқчиман. Унинг бошқа халқаро кинофестивallардан фарқи шундаки, унда ғолиблар аниқланмайди. Демак, ишчан руҳда ўтган кўрик кўплаб мамлакатлардан келган ҳамкасбларига бир-бирининг ижодини ўрганиш имконини беради. Тошкент экрани ўзига хос мактаб бўлиб, уч қитъа кинематографчиларининг илғор тажрибасини оммалаштиради. Фестивалнинг «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» шиорининг ўзи ҳам бундан яққол далолат бериб турибди.

Фестиваль бизга илғор кинематографчиларнинг янги номларини олдинги қаторга олиб чиқади. Масалан, Сембен Усмонни олайлик. Унинг картинаси биринчи марта Тошкент кўригида намойиш этилди.

Ўзбекистон кинематографчилари ўзларининг бир нечта фильмларини намойиш этадилар. Улар орасида Шуҳрат Аббосов, Равил Ботиров, Элёр Эшмуҳамедов, Али Ҳамроев, Латиф Файзиев каби машҳур кино усталарининг ва бошқаларнинг фильмлари бор.

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари Халқаро Тошкент кинофестивалида Вьетнам Социалистик Республикаси кинематографчиларининг картиналари катта муваффақият билан намойиш этилмоқда.

СУРАТДА: Вьетнам Социалистик Республикасидан келган киносанъаткорлар Тошкент киноанжуманидан олган таассуротларини ўртоқлашишмоқда. С. Маҳкамов фотоси.

МАДАНИЯТ ХАБАРИ

АНСАМБЛЬ САФАРДАН ҚАЙТДИ

М. Турғунбоева номли Давлат «Баҳор» халқ рақс ансамбли коллективи Австрияда ўтказилган гастроль сафаридан қайтди.

Ансамбль Австрияда СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланган янги концерт программасини намойиш этди. Чет эллик томошабинлар уларнинг ҳар бир чиқишларини катта ҳаяжон ва олқиш билан кутиб олдилар.

Коллектив ҳар йили Совет Иттифоқи ва чет элларда сафарда бўлиб, йилдан-йилга шуҳрат қозонмоқда. Бундан олдин ансамбль коллективи Самарқанд, Бухоро ва Андижон областларида гастроль сафарида бўлиб, ўзларининг дилрабо куй ва қўшиқлари, жозибали рақслари билан санъат шинавандаларини хушнуд этиб қайтган эди.

20 июнь—маҳаллий Советларга сайловлар куни

ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

Шу кунларда Тошкент Давлат университетининг спорт павильони янада гавжум. Павильонда Собир Раҳимов район 16-сайлов участкасининг агитпункти жойлашган. Бу ерга ташриф буюрган ҳар бир сайловчи орасста, саранжом-саришта, дид билан безатилган хонага кириб, дили яйрайди. Деворларга турли-туман плакат ва шиорлар, сайлов участкаси харитаси илиб қўйилган. Шунингдек, бу ерда совет сайлов системасини ёритувчи китоблар кўргазмаси ташкил қилинган.

— 20 кишидан иборат университет лекторлар группаси ҳозирданоқ сайловчилар билан мустаҳкам алоқа боғлашган, — дейди агитатор, доцент З. Н. Филимонова. — Улар студентлар ётоқхоналарида, сайлов участкалари территориясидаги ташкилотлар ва аҳоли ўртасида оммавий-сиёсий ишларни авж олдириб юборишди. Турли мавзуларда лекциялар ва суҳбатлар ўтказишмоқда.

20 июнь куни бу сайлов участкасида Тошкент Давлат университети, Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институти ва физкультура институтининг минглаб студентлари ҳамда сайлов участкаси территориясида яшовчи аҳоли халқ депутатлари маҳаллий Советларига ва халқ судларига номзод қилиб кўрсатилган, Ватаннинг асл фарзандлари учун якдиллик билан овоз берадилар.

Агитпунктда ана шу муҳим кампаниянинг муваффақиятли ўтиши учун ҳозирданоқ пухта тайёргарлик кўрилмоқда.

П. ЧУМБОЕВ.

ПУХТА ҲОЗИРЛИК

Ленин районидаги 110-мактаб қошида жойлашган сайловчилар клуби ҳамиша гавжум. Яқинда бу ерда Улуғ Ватан уруши ветеранларининг ёшлар билан учрашуви уюштирилди. Қизиқарли учрашув сўнгида халқ депутатлари фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи кинофильм кўрсатилди.

Сайловчилар клубида бундай тадбирлар тез-тез ўтказилмоқда. Агитаторлар сайловчиларга давлатимизнинг тинчликсевар сиёсати ҳақида, халқ фаровонлигини оширишга қаратилган тадбирлар ҳақида сўзлаб беришяпти. Бу ерда уюштирилаётган оммавий-сиёсий тадбирларда «Қизил тонг» маданият саройи, мактаб ўқувчиларининг чолғу ансамбли, бадиий ҳаваскорлари ҳам қатнашиб, учрашувлар ҳамда савол-жавоб кечаларига файз киритишяпти.

ҲУҚУҚ ТАРБИЯСИГА БАҒИШЛАНДИ

Коммунистик партия Совет давлати тараққиётининг ҳамма босқичларида мамлакатимизда социалистик қонунчилик, ҳуқуқий тартибот ва тарбияни янада мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бермоқда. Бу муҳим, кенг кўламли вазифаларни муваффақиятли бажаришда меҳнаткашларнинг бевосита ташаббуси билан ташкил этилган кўнгилли халқ дружиналари ҳамда жамоат таъсирининг энг муҳим воситаларидан бири ҳисобланган ўртоқлик судларининг роли катта.

Шу боисдан яқинда Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР адлия ва ички ишлар министрликлари ҳамда Меҳнат Қизил Байроқ орденли В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети ҳамкорликда уюштирган семинар-кенгаш фойдали тадбир бўлди. Семинар-кенгаши КПСС XXVI съезди қарорлари асосида олий ва ўрта махсус ўқув юртларида таълим олаётган студент-ёшлар орасида ҳуқуқ тарбиясини яхшилашда ўртоқлик судлари ва кўнгилли халқ дружиналарининг вазифаларига бағишланди.

Семинар-кенгашни Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрининг биринчи ўринбосари, фалсафа фанлари кандидати О. С. Аббосова кириш сўзи билан очди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари Х. Х.. Ҳамидов, Ўзбекистон ССР юстиция министрлиги бўлим бошлиғи К. Расулов, Тошкент Давлат университети юридик факультетининг кафедра мудири, юридик фанлари доктори, профессор Г. П. Саркисянцнинг КПСС XXVI съезди қарорларига мувофиқ студент ёшлар ва ўқувчилар ўртасида ҳуқуқ тарбияси ишини янада такомиллаштириш ҳақида докладлари тингланди.

Булардан ташқари ўртоқлик судлари ва кўнгилли халқ дружиналари ишларини янада яхшилаш борасида Тошкент Давлат университети ўртоқлик судининг раиси, юридик фанлари кандидати, доцент Ф. Муҳитдинов, Тошкент халқ хўжалиги институти кўнгилли халқ дружиначилари бошлиғи К. Дадабоев, Тошкент автомобиль-йўл институти ўртоқлик судининг раиси, юридик фанлари кандидати, доцент М. Ишимов ва бошқалар ўз тажрибаларини ўртоқлашдилар.

Семинар-кенгашда олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ёшларга ҳуқуқ тарбияси беришни янада яхшилаш бўйича тавсиялар қабул қилинди.

М. САИДАЗИМОВ,
юридик фанлари кандидати.

«ПРАВДА» саҳифаларида

«Фаровонликни оширишнинг тарихий программаси» — газетанинг «СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган озиқ-овқат Программаси»га бағишланган бугунги бош мақоласи ана шундай номланади.

Мамлакатимиз ҳаётига доир янгиликлар, меҳнаткашларнинг газетага йўллаган мактублари, навбатдаги «80-йиллар дунёси», «Сибирь фанининг уфқлари» саҳифалари, чет эллардан олинган телеграммалар, спорт хабарлари эълон қилинган.

ШАРҲЧИ САТРЛАРИ

МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРГА ХИЛОФ РАВИШДА

Кейинги вақтда Хитойда мамлакат раҳбарлариб унда уч йилдан кўпроқ илгари эълон қилган «очиқ эшиклар» сиёсати тўғрисидаги масала тез-тез кўтариладиган бўлиб қолди. Шу сиёсатга мувофиқ мамлакат экономикасига чет эл капитали жалб этилмоқда. Бу капитал қўшма корхоналар қуришда, мавжуд корхоналарни техника билан қайта жиҳозлашда, Хитойнинг табиий ресурсларини ишлаш ва фойдаланишда қўлланилмоқда. Жанубий вилоятларда «маҳсус иқтисодий зоналар» ташкил этилмоқда. Бу ерда чет эл капиталига ўз корхоналарини вужудга келтириш ва пошлинасиз товарлар келтириш ва олиб чиқиб кетишгача кенг имкониятлар берилмоқда.

Хитой раҳбарлари АҚШ, Ғарбдаги бошқа давлатлар ва Япония капиталини мамлакатга жалб этиб, унинг ёрдамида иқтисодий танглиқдан чиқиб олиш, экономикани модернизациялашни тезлаштиришни мўлжалламоқдалар. Маълумки, Хитой раҳбарларининг, жумладан, «катта сакраш», «коммуналаштириш» ва «маданий революция» сингари тадбирлари Хитойни таназзул чангалига ташлади. Эндиликда эса Хитойда «очиқ эшиклар» сиёсати «муайян ижобий натижалар» берганлигини таъкидламоқдалар. Бироқ, ҳозир Пекинда тан олинаётганидек, бу сиёсат бир қанча янги иқтисодий, ғоявий ва социал проблемаларни келтириб чиқарди. Шу муносабат билан ғарбга мамлакат бозорини очиб қўйган, Хитой раҳбарларининг йўли тобора кўпроқ шубҳа остига олинмоқда.

«Жэньмин жибао» газетаси яқинда миллий саноатни импорт маҳсулоти ва чет эл капитали суқилиб киришидан «ҳимоя қилишга» даъват этди. Гап шундаки, Хитой маъмурлари ўз маҳсулотининг кўпгина турларини ишлаб чиқаришни тўхтатишга мажбур бўлмоқдалар, чунки бу маҳсулотлар шу хил импорт буюмлари билан рақобат қила олмаяпти.

«Очиқ эшиклар» сиёсати контрабанда, чайқовчилик, порахўрликни кенг авж олдириб юборди, капиталистик турмуш тарзи ва буржуазия идеологиясининг Хитой жамиятига суқилиб киришига ёрдам бермоқда.

Капиталистик мамлакатлар «очиқ эшиклар» сиёсати жуда катта фойда олиш имконини беришини яхши биладилар. Иккинчи томондан, бу мамлакатлар Хитой экономикасида чет эл капитали учун йўл очиб қўйилиши, мамлакатда кўп укладли экономиканинг тикланаётганлиги келгусида шундай катта силжишларга олиб келадики, оқибат натижада Хитойни ғарб йўлидан кўр-кўрона боришга мажбур этиш ва уни АҚШнинг хом ашё манбаига ҳамда тайёр саноатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиладиган бозорига айлантириб қўйиш имконини беради, деб ҳисобламоқдалар.

Айни вақтда Хитой раҳбарлари бундан буён ҳам капиталистик мамлакатлар билан савдо-иқтисодий ҳамкорликни кенгайтириш йўлидан бораверишларини таъкидламоқдалар. Бу йўл эса Хитойнинг миллий манфаатларига катта зарар етказмасдан қолмайди.

М. ЯКОВЛЕВ,
ТАСС шарҳчиси.

Совет Тошкенти

1918 ЙИЛ

«Жаҳон тарихида биринчи марта социалистик партия ҳокимиятни қўлга олиш ва эксплуататорларни бостириш ишини асосан бажаришга муваффақ бўлди, мамлакатни идора қилиш вазифасини бевосита бажаришга киришмоққа муваффақ бўлди. Социалистик тўнтаришнинг мана шу жуда қийин (ва жуда улуғвор) вазифасини бажаришга лойиқ кишилар бўлмоғимиз лозим».

В. И. ЛЕНИН.

«Совет ҳокимиятининг навбатдаги вазифалари», 1918 йил апрель.

КУРАШ ВА ТАШВИШГА ТЎЛА ЖАНГОВАР 1918 ЙИЛ

1918 йил баҳорига келиб, деярли бутун Ўзбекистонда ишчи-деҳқон ҳокимияти қарор топди, фақат Бухоро ва Хивада ҳамон амир ва хон хукмронлиги сақланиб турди. Ўлка оғир кунларни бошидан кечирди. Ишчи ва деҳқонлар тўрт фронтда — Оренбург, Каспий орти, Еттисув ва Фарғонада кураш олиб бордилар. Ҳаммаёқда чет эл разведкачилари тиш-тирноғи билан қуролланиб олган барча контрреволюцион кучларни Советларга қарши курашга жалб этишга уринишарди. Улар Тошкентдаги Туркистон яширин ҳарбий маркази ташкилотларига кўмаклашишарди. Бу ташкилотлар маҳаллий буржуа миллатчилари билан тил бириктирган эди.

1918 йилнинг дастлабки ойларида ўлкада Қизил армия отрядлари тузила бошлади. Жангчилар орасида маҳаллий миллат камбағаллари ҳам бор эди. Тошкентда 1500 та найзага эга бўлган энг кўп отряд тузилди. Қизил армия отрядлари Туркистон фронтларида бир қатор муҳим зафарларга эришдилар.

1918 йил 20 апрель куни Тошкентда Советларнинг V Умумтуркистон съезди иш бошлади. Съезднинг асосий масаласи совет автономиясини ташкил этиш бўлди. Совет ҳукумати номидан делегатларни РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг Туркистон ишлари бўйича фавқулодда комиссари П. А. Кобозев табриклади.

30 апрель куни съезд РСФСР таркибига кирувчи Туркистон Совет Автоном Республикаси ташкил этилганлигини маълум қилди. В. И. Ленин съезд ишини зўр қизиқиш билан кузатиб борди, съездга телеграмма юборди.

Туркистон халқлари Автоном Совет республикаси ташкил этилганлиги тўғрисида Советларнинг V съезди қарорини қувонч билан кутиб олдилар. 1 Май куни Совет Туркистонининг шаҳарлари, қишлоқлари, овулларида меҳнаткашларнинг кўплаб кишилар қатнашган намойиш ва митинглари бўлиб ўтди. Булар автономия ташкил этилгани ва пролетар бирдамлиги куни шарафига ўтказилди. Тошкентда кўпминг кишилик митинг бўлиб ўтди. Унда П. А. Кобозев Туркистон Совет Автономияси ташкил этилганлигини маълум қилди.

1918 йил октябрь ойида бўлиб ўтган Туркистон Советларининг VI съезди Туркистон Совет Автоном Республикасининг биринчи Конституциясини қабул қилди. Конституцияда пролетариатнинг раҳбарлик роли, ишчи ва деҳқонлар иттифоқи, шунингдек, барча миллат ва элатлар меҳнаткашларининг тенглиги ёрқин ифодасини топди.

Саноатдаги дастлабки социалистик ўзгаришлар корчалонларда очиқ қаршилик уйғотди. Улар ишчи контроли органларининг қарорларини пучга чиқаришга уринишарди. Бундай пайтларда ишчиларнинг ўзлари ишлаб чиқаришни ташкил этишар ва юритардилар. 1918 йил февраль ойининг охирларида Туркистонда биринчи марта ишчи ва солдат депутатлари Тошкент Совети қошида халқ хўжалиги кенгаши ташкил этилди. Натижада айрим корхоналардан эндиликда саноатнинг бутун-бутун тармоқларини национализация қилишга ўтилди. Пахта тозалаш, ёғ-мой, Тошкент корхоналари, босмахона ва банклар национализация қилинди. Совет ҳокимияти органларининг кўрсатмаси билан йирик ер эгаларининг ерлари ва дачалари национализация қилинди.

Озиқ-овқат танқислигига барҳам бериш чоралари кўрилди. Тошкентда олиб сотарларнинг нарсаларини давлат ихтиёрига ўтказиш натижасида 1500 пуд шоли, 375 пуд буғдой тортиб олинди. Туркистон ана шундай оғир палладa марказдан катта иқтисодий ёрдам олиб турди. Бу ерга дон, чўян, темир, тўқимачилик маҳсулотлари, қишлоқ хўжалик машиналари юбориб турилди. 1918 йил 17 майда В. И. Ленин Туркистонда суғориш ишларига ва бу ишларни ташкил этишга 50 миллион сўм ажратиш тўғрисидаги тарихий декретга имзо чекди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки хўжалик тадбирлари корчалонларнинг уринишларига зарба берди, пролетариат диктатурасининг базасини яратди, социалистик халқ хўжалиги қурилиши учун асос бўлиб хизмат қилди.

ПАХТА МУСТАҚИЛЛИГИ УЧУН

ДЕКРЕТ

Туркистон ўлкасидаги бутун пахта, ҳозирги пайтда бу пахта қай ҳолда ва қаерда жойлашган бўлмасин, мусодара қилинади ҳамда Туркистон ўлкаси ишчи-деҳқон ҳукуматининг мулки деб эълон қилинади.

Ўлкадаги барча Советлар ва революцион темир йўл комитетлари ушбу декретни дарҳол амалга ошириш мақсадида ҳозироқ ўзларининг вакилларини ажратадилар ҳамда пахтани станцияларга келтиришни ва унинг дарҳол Тошкент станцияси томон йўл олишини ташкил этадилар.

Ижро учун жавобгарлик юқорида кўрсатилган ташкилотларнинг раислари зиммасига юкланади.

Пахта эгалари қаршилик кўрсатган тақдирда ҳатто ўша ернинг ўзида отиб ташлашгача чора кўрилсин.

Туркистон Халқ Комиссарлари Советининг Раиси

Фёдор КОЛЕСОВ.

«Наша газета»нинг 1918 йил 28 февралдаги 37-сонида босилиб чиққан.

«НАША ГАЗЕТА» САҲИФАЛАРИДА

Энг кўп сонли

Янгидан ташкил қилинган Тошкент Ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Советида партия состави қайтадан группаларга бўлинди.

Большевиклар фракцияси энг кўп сонли фракция бўлиб чиқди. Унга Советнинг 45 аъзоси ёзилди..

«Наша газета», 1918 йил 11 январь.

Тўла қўллаб-қувватлаймиз

Тошкент эски шаҳар қисми аҳолисининг Совет ҳокимиятини ва большевикларни ёқлаб ўтказган митингининг резолюцияси тўғрисида ахборот.

4 июлда эски шаҳарда митинг ўтказилиб, унда қарийб 3 минг киши йиғилди.

Кун тартибида Совет ҳокимияти тўғрисида, коммунист-большевиклар партияси тўғрисида, ҳозирги пайт ва Қизил Армия тузиш тўғрисида маълумот бериш масаласи турган эди.

Ўртоқ Клеллеев (фавқулодда комиссар), Низомиддин Хўжаев (большевиклар партиясидан), Абдулла Авлоний (эски шаҳар депутатлари Советининг раиси) ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Барча нотиқлар сўзга чиққанидан кейин, камбағал мусулмонлар манфаатларининг ҳақиқий ҳимоячилари бўлган Совет ҳукумати ва большевизмга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш тўғрисида резолюция қабул қилинди.

«Наша газета», № 148, 1918 йил 21 июль.

Кўнгиллилар равона бўлди

«..Қизил Армия сафларига кўнгиллиларнинг ёзилиши жуда яхши ўтмоқда, кўнгиллилар ғоят кўп келмоқда».

«Наша газета», 1918 йил 8 июнь.

Чимёнда санаторий

Революцион қўшинлар октябрь ойидан бошлаб муттасил контрреволюционерларга қарши олиб борилаётган юришларда қатнашаётганлиги ва уларнинг оилалари орасида кўплаб касаллар борлиги сабабли, олдинги йиллар сингари бу йил ҳам Чимён ва унинг теварак-атрофларида санаторий очилади. Санаторий ҳузурида меҳнат артели, болалар колониялари ва болалар санаторийси очилади. Санаторий учун Халқ Комиссарлари Советидан томонидан 200 000 сўм ажратилди.

«Наша газета», 1918 йил 20 апрель.

МАРДОНАВОР ЖАНГГА КИРАМИЗ

Ҳарбий кадрлар даргоҳи

Ёш Совет республикаси душман фронтлари қуршовида қолган эди. Улуғ Октябрнинг ғалабаларини ҳимоя қилиш учун янги армия — ишчи ва деҳқонлар армияси керак эди. Армиянинг ҳарбий ҳаракатларни муваффақиятли олиб бориши учун эса Коммунистик партия ғояларига, меҳнаткаш халққа содиқ бўлган командирлар состави керак эди. В. И. Ленин ўша кезларда бундай деб ёзган эди:

«Янги армия тузар эканмиз, командирларни халқ орасидангина оламиз. Қизил офицерларгина солдатлар ўртасида обрў қозона оладилар ва армиямизда социализмни мустаҳкамлай оладилар. Бундай армия енгилмас армия бўлади».

1918 йил июлида ташкил этилган командирлар курслари ҳам қизил офицерлар тайёрлашга даъват этилган эди; бу В. И. Ленин номидаги Тошкент олий умумқўшин командирлар мактабига асос солганди.

Ўша кезлар аҳвол оғир эди. Оч, юпун кийинган курсантлар совуқ хоналар ва казармаларда машғулот ўтказар эдилар, конспектларни нарса ўрайдиган қоғозларга ёзардилар. Дарс синфларда ва машқ ўтказиладиган майдонлардагина олиб борилмай, балки Ватан душманларига қарши олиб борилаётган жанг майдонларида ҳам ўтар эди. Улуғ Октябрнинг бир йиллиги арафасида курсантлар ўқув программасини жадал ўтаб, мактабни илк бор битириб чиқдилар. Дастлабки 12 курсант қисмларга тайинланди. Улар социализм байроғини баланд кўтаришга, сўнгги нафасигача Совет республикасига содиқ бўлишга қасамёд қилдилар.

1919 йил 18 январда мактабга Владимир Ильич Лениннинг номи берилди. 18 январдан 19 январга ўтар кечаси эса Тошкентда оқгвардиячилар исён кўтаришди. Ленинчи курсантлар қалъа гарнизони ва бошқа қисмлар билан биргаликда бу исённи бостиришда қатнашдилар.

Курсантлар Туркистонда Совет ҳокимияти ташкил топиши тарихига кўпгина шонли саҳифалар ёздилар, улар мардлик ва қаҳрамонлик, юксак даражада уюшқоқлик ва ҳарбий маҳорат намуналарини кўрсатиб, ўн бешта жанговар юришда қатнашдилар. Тошкентлик ленинчи курсантлар ҳақида М. Фрунзе мана бундай деган эди: «Қизил Армиянинг ўз сафларида В. И. Ленин номидаги Туркистон ҳарбий инструкторлари мактаби каби ҳарбий қисмларга эгалиги қувончли бир ҳодисадир. Бу яхши уюшган, юксак даражада интизомли, жуда яхши таълим олган, қаҳрамон, жанговар коллективдир... Шуни муболағасиз айтиш мумкинки, бу мактаб қиёсан олганда чор армиясининг кадрлар тайёрловчи ўнлаб юнкерлар мактабидан юқори туради...»

Жанговар хизматлари учун ўнлаб курсантлар ҳукумат томонидан мукофотлар билан, мактаб эса — Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан тақдирланган. Тинч қурилиш йилларида мактаб миллий ҳарбий кадрлар етиштирувчи даргоҳга айланди. Руслар, украинлар, бошқа қардош республикаларнинг вакиллари билан биргаликда ўзбеклар, туркманлар, тожиклар, қозоқлар, қирғизлар, қорақалпоқлар ҳарбий илмни ўргандилар. Улуғ Ватан уруши йилларида ленинчи жангчилар мардлик ва жасорат намуналарини кўрсатдилар. Бу мактабда таълим олганлар Баренц денгизидан тортиб, то Қора денгизгача чўзилган барча фронтларда жанг қилдилар. Мактабнинг собиқ талабаларидан 44 кишига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди.

Ленинчи курсантларнинг ҳозирги авлоди ҳарбий санъат илмини қунт билан эгаллаб, ўзларини оғир жанговар вазифаларни бажаришга тайёрлаб, ўз мактабларининг анъаналарини кўз қорачиғидай авайлаб сақламоқдалар. Мактабдаги ажойиб аудитория ва синфлар, бой ўқув-моддий база туфайли жанговар техника, замонавий жанг олиб боришнинг тактика ва стратегиясини тўла ва ҳар томонлама ўрганиш учун барча шарт-шароитлар яратиб берилган. Курсант ва офицерлар ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш юзасидан жуда катта иш олиб боришмоқда. Юзлаб курсантлар «Зарница» ва «Орлёнок» отрядларига раҳбарлик қилмоқдалар.

Мактаб ташкил топганидан буён бу ерда Совет Армиясининг минглаб офицерлари етишиб чиқди. Бугунги курсантлар — бўлғуси командирлар ҳам оталар ишини шараф билан давом эттирмоқдалар.

∴ ∴ ∴

Тошкент Қизил гвардияси кўнгиллилари; Тошкент вокзали. Фронтга артиллерия жўнатилмоқда.

Ўзбекистон ССР кино-фото-фоно ҳужжатлар Марказий Давлат архивидан олинган суратлар.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

Туркистон ўлкаси Халқ Комиссарлари Советининг буйруғи. 1918 йил 16 март.

Халқ Комиссарлари Совети шу йил 9 мартдаги мажлисида қуйидагича қарор қилди: халқ маорифи комиссарига дарҳол халқ университети ташкил қилиш топширилсин ва Тошкентда олий политехника институтини очиш учун барча чоралар кўрилсин. Ушбу мақсад учун дастлабки вақтда 2 миллион сўм ажратилсин, бино учун эса собиқ ҳарбий мактаб билан собиқ князь Николай Константинович Романовнинг саройи берилсин...

Халқ университети ва махсус олий техника институтини ташкил этиш соҳасидаги барча харажатлар национализация қилинган пахта, нефть ва кўмирнинг савдо оборотлари ҳисобидан олинсин».

1918 йил 21 апрелда Тошкентда Туркистон халқ университетининг тантанали очилиши бўлди. Ягона халқ мактабининг олий босқичидан иборат бўлган ижтимоий-иқтисодий, адабий-фалсафий, табиий-математика, техника ва қишлоқ хўжалик факультетларидан ташқари, университет яна мактабнинг икки босқичи — ўрта ва қуйи босқичини ҳам бирлаштирар эди. Факультетлар ҳузурида очилган ва характерига кўра бир-бири билан яқин бўлган турли курслар ўрта босқични ташкил қилар эди. Катта ёшдаги кишиларга рус тили, арифметикадан илк билим берган бошланғич курслар қуйи босқичга кирар эди. Университет очилгандан кейинги дастлабки вақтда унинг факультетларида 700 дан ортиқ киши ўқиди, кузга бориб эса талабаларнинг сони 1200 кишигача ортди. Тошкентнинг Эски шаҳар қисмида, шунингдек ўлканинг баъзи шаҳарларида ҳам Туркистон халқ университетининг бўлимлари очилди.

Миллий мулк...деб эълон қилинади

Бельгия «Тошкент трамвайи» деган номсиз жамиятнинг корхоналари барча кўчма ва кўчмас мулки, машиналари, жиҳозлари, асбоб-ускуналари ҳамда капитали билан бирга национализация қилинади ва Тошкент Ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Советининг мулкига айланади ҳамда уларни бевосита бошқариш Тошкент шаҳар Халқ хўжалиги кенгаши ихтиёрига ўтади...

Тошкент Ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Совети Ижроия комитетининг буйруғидан. 1918 йил 10 декабрь.

∵ ∵ ∵

«Новая Россия» ва «Славянские» номли меҳмонхонлар бутун мол-мулки билан бирга национализация қилинади ва Тошкент Ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Советининг мулкига ўтади ҳамда ушбу биноларда мактаблар ташкил қилиш мақсадида темир йўл маданий-маориф жамияти ихтиёрига ўтказилади...

Тошкент Ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Совети Ижроия комитетининг буйруғидан. 1918 йил 25 сентябрь.

САБОТАЖГА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙМИЗ

Ўрта Осиё темир йўли бош устахоналарининг мастеровойлари ва ишчиларининг умумий йиғилиши резолюциясидан

1918 йил 18 январь.

1. Темир йўл бошқармаси номуайян позицияга ўтиб олганлиги ва ислоҳотлар Халқ Комиссарларининг декретларига мувофиқ тарзда ҳаётга татбиқ қилинмаётганлиги сабабли, биз Ижроия комитетдан шу йил 25 январга ишлаб чиқариш устидан ишчи назоратини амалга ошириш учун бутун линиядан вакиллар чақириладиган умумий съезд тайинлашни талаб қиламиз. Маъмурият сайлаб қўйиладиган бўлсин ва Ўрта Осиё темир йўли мастеровойлари ва ишчилари касаба союзи марказий правлениеси сайлансин.

2. Тошкент станциясида дарҳол поезд контрол комитетлари тузилсин.

3. Маошни кечикиб тўлаш такрорланаётганлиги сабабли... равшан бўлмоқдаки, Йўл бошқармасидагиларнинг ҳаммаси бўлмаса ҳам, хар қалай уларнинг кўпчилиги— саботажчилардир, шунинг учун ҳам биз, сабр косамиз тўлиб, уларга қарши кураш ва уларни жазолаш чорасини топажакмиз.

5. Солдат ва ишчи депутатлари Совети Ижроия комитетидан умумий меҳнат мажбуриятини амалга ошириш талаб қилинсин. Бундан ташқари, ҳамма саботажчилар ва маҳбуслар жамоат ишларида меҳнат қилишга мажбур этилсин; бундан мақсад саботажчиларни халққа қарши иш ташламайдиган қилиш, маҳбусларни эса тузатишдир.

ТОШКЕНТ КОМСОМОЛИ

1918 йил 9 август— Тошкент комсомолининг туғилган куни ҳисобланади. Шу куни ўзаро ёрдам жамиятининг клуби қошидаги бухгалтерлик курси биносида Тошкент меҳнатчи ёшлари Социалистик Союзининг йиғилиши бўлди.

1918 йил 30 ноябрь куни Карл Маркс номли ишчилар уйида Тошкент ёшлари Союзининг ташкилий йиғилиши бўлиб ўтди. Москва партия ташкилоти томонидан Туркистонда ишлаш учун юборилган М. С. Качуринер ёшлар Союзининг роли ва вазифалари тўғрисида доклад қилди. Йиғилиш ёшлар Союзининг Уставини тасдиқлади, унинг правлениесини сайлади.

• Йўқолсин, саводсизлик

Ҳамма қабул қилинади

Туркистондаги эски маориф органлари билим беришдан кўра кўпроқ халқни саводсизликка чорлар эди. Шунинг учун ҳам уни бартараф қилиш лозим эди. Совет ҳукумати янги совет мактабини ташкил этишга киришди. Биринчи навбатда мактабни дин тарғиботчилари ва черков муҳофазасидан тозалаш лозим эди. Шу нуқтаи назардан олиб қараганда РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг 1918 йил 20 январда қабул қилган «Черковни давлатдан ва мактабни черковдан ажратиш тўғрисида»ги қарори муҳим ҳужжат бўлди. Орадан бирмунча вақт ўтганидан кейин 1918 йилнинг 20 ноябрида Туркистон АССР Халқ Комиссарлари Совети ҳам ана шундай қарор қабул қилди.

1918 йилнинг 14 май куни Туркистон Республикаси Халқ Комиссарлари Совети меҳнат мактабларини ташкил қилиш тўғрисида декрет қабул қилди. Унда жумладан, қуйидагилар таъкидланган эди: «Барча кириш имтихонлари бекор қилинади. Барча тоифадаги ва маҳкамадаги мактабларнинг эшиги ўқишни хоҳловчилар учун уларнинг ёши, миллати, қайси динга мансублигидан қатъий назар очиқ. Туркистон Совет Республикаси мактабларида ўқиш учун фақат хоҳиш бўлса бас».

Орадан бир ой ўтганидан кейин Туркистон халқ маорифи комиссари буйруқ берди. Унда шундай деб ёзилган эди: «...Туркистон Совет Республикасидаги барча тоифадаги ва маҳкамадаги мактабларда 1918 — 1919 ўқув йилида ўқитиш ҳамма учун текин».

1918 йилнинг ёзига келиб Тошкентнинг эски шаҳар қисмида 13 ўзбек совет мактаби ишлай бошлади. 1918-1919 ўқув йилининг биринчи ярмида шаҳарда яна 75 та янги мактаб очилди. Мактабларда эски услубда таълим бериш системасига барҳам берилди. Маълумки авваллари қизлар билан болаларнинг биргаликда ўқитилишига рухсат берилмас эди. Бу тартибни бекор қилиниши эркаклар билан аёлларнинг тенг ҳуқуқли эканлигини қонун билан мустаҳкамланди.

Ўша йиллардаги Тошкент: эски шаҳардаги Гулбозор кўча си; Воскресенск ёки бошқача айтганда Пиён бозорда. Кейинчалик шу ерда А. Навоий номли театр қурилади.

ТЕАТРНИНГ БУНЁДГА КЕЛИШИ

1918 йилда Тошкентнинг эски шаҳар қисмида истеъдодли актёр ва режиссёр Маннон Уйғур раҳбарлиги остида драматик труппа тузилди. Бу ҳақда «Наша газета» 1918 йил 12 ноябрдаги сонида мана бундай деб ёзган эди:

«...3 ноябрда, Тошкентнинг эски шаҳарида, савдогар Ясюнинскийнинг собиқ омбори биносида «Турон» мусулмон театри очилди. Театр очилиши шарафига театр биноси қизил байроқчалар ҳамда турли гуллар билан безатилди, электр йўқлиги сабабли газ чироқлар билан ёритилди...

Театр очилиши маросимига барча ҳукумат муассасалари ҳамда эски ва янги шаҳар касаба союзларининг вакиллари таклиф қилиндилар... Ҳарбий комиссарлик номидан ўртоқ Самодуров, эски шаҳар район ижроия комитети номидан Н. Хўжаев табрик нутқи сўзладилар...

...Кеча жуда яхши ўтди. «Ватан» мактаби ўқувчиларининг хори айниқса муваффақият қозонди.

Маннон Уйғур труппасига Карл Маркс номи берилди ва шу йилиёқ бу труппа Туркистон фронти штабининг Сиёсий бошқармаси ихтиёрига ўтиб, Актюбинскда, кейинроқ Закаспий ва Фарғонада аҳоли ўртасида ҳамда оқгвардиячи ва босмачиларга қарши жанг олиб бораётган Қизил Армиянинг қисмлари ўртасида маданий-маориф ишлари олиб борди.

КУНДАЛИК ХРОНИКА

10-11 январь. Ўрта Осиё темир йўли Тошкент бош устахонасининг ишчилари ва мастерлари умумий йиғилиши Таъсис мажлисини тарқатиб юбориш тўғрисида Тошкент Советининг большевистик резолюциясига қўшилди. Йиғилиш халқаро пролетариат доҳийси ўртоқ Ленин революция душманларининг унга қилган суиқасдидан омон қолганлиги билан табриклашга қарор қилди.

19-26 январь. Тошкентда ишчи ва солдат депутатлари Советларининг IV ўлка съезди бўлиб ўтди. Създ Халқ Комиссарлари Советининг докладини тинглади, ҳокимиятни ташкил этиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди, Туркистон автономияси тўғрисидаги, социалистик армияни ташкил этиш ҳақидаги ва бошқа масалаларни муҳокама қилди.

8 март. Тошкент меҳнаткашларининг тинчлик тўғрисидаги масалага бағишланган кўп минг кишилик митинги бўлиб ўтди. Митинг қатнашчилари Германия билан тинчлик шартномаси рақибларини — меньшевиклар ва эсерларни фош этган большевистик нотиқларни қўллаб-қувватлашди.

9 март. Касаба союзлари умумий йиғилиши сайлаган халқ хўжалиги Тошкент кенгаши аъзоларининг биринчи ташкилий йиғилиши бўлиб ўтди. Халқ хўжалиги кенгаши Тошкент Советининг бўлими эди ва у шаҳар саноатига бошчилик қилди.

18 март. Ўрта Осиё темир йўли Тошкент бош устахонаси Туркистон ўлкаси темир йўлининг ҳаракатдаги составини ва механик мосламаларини ремонт қилувчи заводга айлантирилди.

31 март. Халқ маорифи Туркистон ўлка Советининг ташкилий йиғилиши бўлиб ўтди.

17—25 июнь. Туркистон большевистик ташкилотининг I Таъсис съезди бўлиб ўтди. Съезд резолюциясида ўлкани хўжалик жиҳатидан қайта тиклаш вазифалари кўрсатиб ўтилди, ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида қатъий интизом ўрнатишга даъват қилинди. Съезд ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш бўйича бир қатор амалий тадбирлар белгилади. Съезд Совет Туркистонининг барча территориясида партиявий, большевистик ташкилотларни ўлка ташкилотига бирлаштирди, РКПбнинг узвий қисми — Туркистон Компартиясини расмийлаштирди.

30 июнь. Тошкент шаҳар большевиклар ташкилотининг умумий йиғилиши бўлиб ўтди. Шаҳарни учта районга бўлишга ва корхона ҳамда муассасаларда партия ячейкаларини тузишга қарор қилинди.

4 октябрь. Тошкент Совети Совет раиси В. Вотинцев бошчилигидаги жанговар отрядни ташкил этди ва бу отряд Каспий орти фронтига жўнатилди.

29 октябрь. Тошкент Федерация боғида 1912 йил қўзғолонининг қатнашчилари, 1913 йил 25 август куни чор суди томонидан қатл этилган 14 нафар сапёрлар ҳокини қардошлик қабристонига кўчириш маросими бўлиб ўтди. Барча ишчилар ташкилотлари, Қизил Армия, Қизил гвардия вакиллари ва Туркистон Республикаси ҳукуматининг аъзолари қатнашишди.

17—29 декабрь. Туркистон Коммунистик партиясининг II съезди бўлиб ўтди. Съездда совет ва партия қурилишига маҳаллий миллат меҳнаткашларини жалб этиш бўйича амалий тадбирлар белгиланди. Съездда РКП(б) Уставининг асосий қоидалари ва принципларига асосланган «Россия Коммунистик партияси Туркистон ўлка ташкилотининг Устави» қабул қилиниши партия ички қурилишининг муҳим ҳужжати бўлди.

Саҳифа материалларини А. Тюриков тайёрлаган.

ТИНЧЛИК, СОЦИАЛ ТАРАҚҚИЁТ ВА ХАЛҚЛАР ОЗОДЛИГИ УЧУН!

Ўзбекистон пойтахтида Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VII Халқаро Тошкент кинофестивали зўр муваффақият билан ўтмоқда

ДЎСТОНА УЧРАШУВЛАР

Иттифоқимиз нинг шонли олтмиш йиллиги арафасида меҳмоннавоз Тошкентимиз катта Халқаро анжуман марказига айланди. Бу ерда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг навбатдаги VII халқаро Тошкент кинофестивали ўтмоқда.

«Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» шиори остида жаҳондаги турли мамлакатлар киноарбобларини ўзига жалб этган Тошкент уларнинг дўстона мулоқотларини йўлга қўйганидан буён турли давлатлар экран санъати усталари ижодида прогрессив, халқчил ғоялар, тинчликка даъват руҳидаги лавҳалар янада чуқурроқ, янада теранроқ, тағин ҳам салмоқлироқ акс этаётганлигини фестивалимизда иштирок этаётган кинорежиссёрлар, сценаристлар, кинооператорлар, актёрлар, кино тарихчилар ва назариётчилар мамнуният билан эътироф этишмоқда. Чунки, кино санъати энг оммабоп, энг халқчил, энг таъсирчан санъатдир.

Кинофестиваль мавзу ва ҳаётбахш жанрдаги ранг-баранг киноленталарнинг кўриги бўлибгина қолмай, балки энг оммабоп, энг халқчил, энг таъсирчан санъат кинематография тараққиётнинг турлича даражасида бўлган халқлар онгини янги ғоялар, янгича илғор қарашлар, эзгу ва хайрли ақидалар билан нурафшон этишда ҳам катта роль ўйнайди. Тошкент кинофестивалининг обрў-эътибори, шуҳрати ва овозаси тобора ортиб бораётганлигини ўн икки йилдан буён ҳар икки йилда бир маротаба ўтказилаётган фестивалимизда иштирок этаётган мамлакатлар ва кино арбоблари сонининг ортиб бораётганлигидан ҳам билса бўлади.

Кино шунчаки оддий бир томоша эмас. Экранда жонланган воқеалар орқали кишилар жаҳондаги турли мамлакатларда содир бўлаётган ижтимоий-сиёсий воқеаларни, миллати, ирқи, эътиқоди ҳар хил бўлган халқларнинг ўзига хос турмуш тарзи, миллий урф-одатлари, анъаналари, маросимлари, тароналари, яшаш ва фикрлаш тарзи билан ҳам танишадилар. Тошкент кинофестивали экрани — улкан мактаб ва ажиб бир фусункор манзарадир. Эзгулик ва яхшилик, инсонпарварлик ва адолат тез тарқалувчан бир саодатдир. Шунинг учун ҳам жаҳоннинг учта йирик қитъасидаги турли-туман мамлакатлардан пойтахтимизга келган кино арбоблари бир-бирларининг картиналаридаги худди ана шу ҳаётбахш ва олижаноб инсонпарварлик ғояларни кўрибгина қолмай, ундан ғоятда таъсирланиб келгусида илғор ғояларни картиналарида талқин ҳам этадилар. Тошкент кинофестивали нинг бундай эзгу ва шарафли, олижаноб ва умумбашарий аҳамиятини ҳеч бир нарса билан ўлчаб, ҳеч бир нарса билан қиёслаб бўлмайди.

Тошкент кинофестивалининг чинакам демократик руҳи унда иштирок этаётган мамлакатлар кино санъати равнақининг кўлами ва даражаси билан ҳам белгиланмоқда. Катта тарих, улкан ижодий анъанага эга бўлган Япония, Ҳиндистон, Миср, Эрон ва Лотин Америкасининг баъзи ўлкалари кино усталари қаторида Тошкент анжуманида ўзининг кино санъатини эндигина шакллантираётган Африка қитъасининг мамлакатлари ҳам тенг ҳуқуқда иштирок этишяпти. Марокашлик режиссёр Сухейль Бен Барко Африка қитъаси киносининг айни палладаги аҳволи ва тарбиявий қадр-қиммати ҳақида фикр билдириб шуларни айтди: «Картиналаримизнинг кўпчилиги ҳозирги пайтда халқни маънавий ва маданий жиҳатдан тарбиялаш мақсадларига хизмат қилаётир. Халқ ўзини муҳофаза қилиш учун атрофда содир бўлаётган ижтимоий воқеаларнинг моҳиятини англаб олмоғи лозим. Халқ мустамлакачилик ва неоколониализмнинг саксонинчи йилларга мувофиқлашган янги тенденцияларига қарши туриш учун ҳушёр ва зийрак бўлиб, ўзининг сиёсий илмини муттасил ошираборишн даркор. Кино — ҳар икки томони қайралган шамшир. У санъаткор нияти, эътиқоди, тафаккури ва ғоявий мақсади нуктаи назаридан келиб чиққан ҳолда яратилади. Биз ўз кино фильмларимизда ҳамиша эзгуликни, инсонпарварликни, адолат ва одамийликни, реалистик тенденцияларни акс эттираверамиз. Буни бизга жаҳондаги илғор кино усталарининг ибратли тажрибаси ҳамда анъанавий Тошкент кинофестивалидаги мулоқотлар ўргатди».

Марокаш кинематографияси ҳам Африка қитъасидаги ёш ва навқирон санъат ҳисобланади. У тез ривожланаётир. Мамлакатнинг биринчи қисқа метражли миллий картинаси 1954 йилда яратилган эди. Африкадаги қатор мамлакатлар сингари Марокаш ҳам мустақилликка эришди. Мамлакат тарихидаги бу ўзгариш халқнинг кайфиятига, унинг санъатига ҳам таъсир этаётир. Эндиликда экран санъати ижодкорлари олдида янги ижодий уфқлар очилди. Марокаш кино маркази ташкил этилиб, дастлабки картиналар суратга олинабошлангач, картиналарнинг ғоявий-бадиий мазмуни ҳам теранлашиб боряпти. Марокашлик кино санъаткорлар ушбу фестивалга Гвинея ва Сенегал экран усталари билан ҳамкорликда яратилган «Амок» номли фильмни олиб келишган.

Картина Жанубий Африка Республикасидаги ирқчилик режими халқ бошига етказаётган азоб-уқубатлар, социал тенгсизлик ҳақида ҳикоя қилади. Бу фильмнинг авторлари расизм кирдикорларини фош этиб, босқинчиларга қарши курашга чорлайди. Шу жиҳатдан у Тошкент фестивали руҳига ҳамоҳангдир.

VII Халқаро Тошкент кинофестивали экранига тавсия қилинган кино картиналар орасида катта ижодий тажрибага эга бўлган кино усталари билан бир қаторда ўзининг дастлабки мустақил фильмини эндигина яратган сценарист, режиссёр ва операторлар ҳам бор. Бундай имконият уларнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшяпти. Янги даврнинг халқчил санъатини тобора тараққий эттириш йўлидаги ижодий изланишларига дадил ишонч ва умидбахш бир жўшқинлик бағишлаётир.

С. ХЎЖАЕВ,
санъатшунослик кандидати.

СУРАТДА: «Қирғизфильм» томонидан яратилган «Омонат» кинофильмидан бир кадр.
Ю. Погорелов фотоси.

• Сўз—фестиваль қатнашчилари ва меҳмонларига

Қадрдон шаҳар

Роза МУҲАММАДЯРОВА,
кино ва театр актрисаси, Қозоғистон ССР.

— Тошкент биз қозоқ киносанъаткорлари учун ҳам қалбимизга яқин, қадрдон шаҳар бўлиб қолган. Чунки биз бу ерда жаҳоннинг таниқли киносанъаткорлари, экран усталари билан танишиш ва ижодий учрашувлар ўтказиш, айни пайтда қозоқ фильмларини ҳам илк бор жаҳон киноарбобларига намойиш этишдек катта имкониятга эга бўламиз. Тошкент экрани фестиваль кунлари уч қитъа мамлакатларининг энг фахрли экранига айланади. Ана шу улкан экран орқали қозоқ фильмларини намойиш этишни биз ўзимизга катта шараф деб биламиз. Чунки фестиваль янги кино асарларининг жаҳон халқларига тез етиб боришида, унинг тинчлик ва дўстлик ишига хизмат қилишида қудратли воситадир. Шу боисдан Тошкент уч қитъа мамлакатлари киносанъаткорларининг энг қадрдон шаҳрига айланиб қолган.

Мен бундан 20 йил муқаддам экранда биринчи бор қозоқ кинорежиссёри Асанали Ашимовнинг «Қўшиқ чорлайди» фильмида яратган Ойгул образим учун ўшанда Тошкентда бўлиб ўтган кинокўрикда энг яхши аёл ролини ижро этганлик учун мукофот билан тақдирланган эдим. Шундан буён қирғиз режиссёрлари суратга олган «Олтин куз» ва бошқа қатор фильмларда ўнлаб образлар яратдим.

Бу галги Тошкент фестивалига биз таниқли қозоқ кинорежиссёри Асанали Ашимовнинг «Илон йили» фильмини олиб келдик. Ушбу картинада XVIII асрда уйғур қабилаларининг жабр-зулмига қарши олиб борган кураши акс эттирилади. Унда илгари сурилган ғоялар бугунги кунда ҳам жаҳоннинг кўплаб мамлакатларида ҳамон ўз аҳамиятини сақлаб қолган адолатсизликка қарши курашни кучайтиришга чорлайди.

• Бизнинг интервью

КАТТА МАКТАБ

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг VII Халқаро Тошкент кинофестивалида қирғизистонлик таниқли актёр, СССР халқ артисти, Ленин комсомоли ва Токтоғул номидаги Республика Давлат мукофоти лауреати Суйменқул Чўқморов ҳам иштирок этаяпти. Жамоатчи мухбиримиз С. Чўқморов билан учрашиб, унга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Суйменқул Чўқморович, Тошкент киноанжумани ҳақидаги таассуротларингиз қандай?

— Тўғриси, баъзи ғарб давлатларидаги кинофестивалларда бўлганимда журналистлар шундай савол берганларида, биласизми, нима дейишимни ҳам билмай қоламан. Одатда илк таассуротлар қисқагина ва лўнда бўлади. Менимча бундай ёндошиш Тошкент Халқаро кинофестивали руҳига мос тушмайди. Қолаверса ўтган олтинчи кинофестивалдан сўнг республика пойтахтида жуда ҳам катта ўзгаришлар содир бўлибди. Менда айниқса В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройи катта таассурот қолдирди. Менимча бундай муҳташам сарой Иттифоқимизда ягона. Бу партия ва ҳукуматимизнинг санъаткорларга кўрсатаётган ғамхўрлиги ифодасидир.

Айниқса КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг VII Халқаро Тошкент кинофестивали қатнашчилари ва меҳмонларига йўллаган табриги барчамиз учун улкан воқеа бўлди. Фестиваль очилишига бағишланган тантанали кеча эса ҳеч қачон ёдимдан кўтарилмайди.

— Фестивалга олиб келинган фильмларингиз ҳақида тўхталиб ўтсангиз?

— Навбатдаги фестивалда «Ернинг моҳияти», «Туман келганда», «Безакли этак» ҳужжатли фильмларини ва режиссёр Альгимантас Видугирис суратга олган «Аёлларсиз эркаклар» бадиий фильмини олиб келдик. Бу фильм Тянь-Шань тоғларида иш олиб борувчи монтажчи қурувчилар ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади. Фильмдаги бош ролларидан бирини мен ижро этганман. Шунингдек, фильмда мен билан биргаликда таниқли ўзбек актрисаси Дилором Қамбарова ҳам суратга тушган. Яна шуни айтишим лозимки, бу фильм ўтган йили Дамашқда ўтказилган II Халқаро кинофестивалда ҳам намойиш этилди. Фестивалнинг «Кумуш қалқон» совринини, Сурия студентлар ассоциацияси ва ижодий ходимларининг совринларини қўлга киритди.

— Тошкентда ўтаётган Халқаро кинофестиваллар сизнинг ижодий фаолиятингизда қандай ўрин эгалламоқда?

— Тошкентда мен кўплаб дўст орттирдим. Дунёнинг бирон бир мамлакатига бориб қолсам албатта Тошкентда бўлган танишларимни топаман. Улар борган сари куррамизни эгаллаб боришмоқда. Уларнинг кинокамералари тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун курашга қаратилган.

— Акира Куросаванинг «Дерсу Узала» фильмида сизнинг Чжан-бао ролини ижро этганингизни яхши биламиз. Бу фильмдан сўнг сизни Куросава ўзининг янги фильмига таклиф қилмоқчи эди. Шу ҳақда қисқача гапириб берсангиз.

— «Дерсу Узала» Америка киноакадемиясининг «Оскар» совринини билан тақдирлангач, Куросава иқтисодий кризисга учради. Капитализм шундай жамиятки, у ижодкорнинг таланти, имконияти ва кўрсатган фаолияти билан қизиқмайди. Унга фақат мўмай пул тушиб турса бас. Орадан тўрт йил ўтгач Куросава янги фильм яратиш имконига аранг эга бўлди. Таклиф ҳақиқатга айлангудек бўлса, мен бажонидил рози бўлар эдим.

— Суйменқул Чўқморович, сиз ўн саккизта фильмда суратга тушгансиз. Шундан ўн иккитасида бош ролни ижро этгансиз. Айтингчи, сиз актёр сифатида сценарийга қандай ёндошасиз?

— Аввал синчиклаб ўқиб чиқаман. Персонаж характери мени тўлқинлантира олса суратга тушишга рози бўламан. Агар ҳеч қандай ҳис-ҳаяжон уйғота олмаса рад этаман. Сўнгги пайтда баъзи образлар менинг имкониятларим ҳисобга олинган ҳолда махсус ёзилмоқда. Назаримда бундай тажриба яхши натижа беряпти.

— Биласизки, 1973 йили И. Поплавскаянинг «Мен Тянь-Шань» фильми мамлакатимиз экранларига чиқди. Орадан беш йил ўтгач, Туркияда «Қизил дуррача» фильми пайдо бўлди. Бу икки фильм Чингиз Айтматовнинг бир қиссаси асосида суратга олинган. Уларни бир-бирига солиштириб қандай фикр айтишингиз мумкин?

— Баъзи мунақидлар севимли адибимиз Чингиз Айтматовнинг барча асарлари кинобоп, тайёр киноматериал деб уқтиришга ҳаракат қиладилар. Менимча бу унчалик тўғри эмас. Ч. Айтматов асари тилини экранга кўчириш ниҳоятда қийин.

Мен адибнинг «Сарвиқомат дилбарим» қиссаси асосида суратга олинган фильмнинг турк варианти билан яхши танишман. Кези келганда шуни тан олишим лозимки, турк киносанъаткорлари Айтматов асаридаги биз илғаб ололмаган нозик жиҳатларни топа билганлар.

— Келгуси режаларингиз ҳақида ҳам гапириб берсангиз.

— Шу кунларда Болотбек Шамсиевнинг икки серияли замонавий мавзудаги детектив фильми «Бўри чуқур»да суратга тушишга ҳозирлик кўраяпман. Бу фильмда милиция майори ролини ижро этаман. Умуман олганда Тошкентда ўтаётган Халқаро анжуман биз экран усталарига янги-янги бадиий мукаммал образлар яратишимизда ҳам ўзига хос мактаб ролини ўтайди.

Суҳбатни
Э. ИСМАТУЛЛАЕВ
ёзиб олди.

* * *

СУРАТДА: СССР халқ артисти С. Чўқморов «Улоқ» фильмидаги бош ролда.

◆ ФЕСТИВАЛЬ ЭКРАНИ

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» НАМОЙИШ ЭТАДИ

Пойтахтимизда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг VII Халқаро кинофестивали катта муваффақият билан ўтмоқда.

Тошкент кинофестивали меҳмонлари ҳар галгидек бу сафар ҳам Совет кино усталари томонидан ишланган энг яхши фильмларни кўришга муяссар бўлмоқда. «Ўзбекфильм» киностудиясида яратилган «Ленинградликлар — жигарбандларим» картинаси фестиваль очилган куни намойиш этилди. Мазкур бадиий фильм режиссёри ва сценарий автори таниқли ўзбек кино устаси Дамир Салимовдир.

Маълумки, Ўзбекистон уруш йиллари юз минг болани ўз бағрига олди. Шулардан 48 мингги [illegible] 52 минги ўзбек оилаларида [illegible] Бу рақамлар буюк интернационал дўстлик ва жасорат [illegible] уруш туфайли ота-онасиз қолган минглаб болаларга [illegible] ғамхўрликни [illegible] лар икки [illegible] ва ундан [illegible] ўз бағрига [illegible] лар. Зудлик билан болалар уйлари ташкил этилди. Талантли режиссёр Дамир Салимов суратга олган фильм шуларни ҳикоя қилади.

...Ёши бир жойга бориб қолган, сочлари оқарган бир ўзбек аёли самолётдан тушаётган йўловчиларни диққат билан кузатмоқда. Тошкентга, унинг ҳузурига ленинградлик болалари туғилган куни билан қутлаш учун келишаётган эди. Бу болалар бундан ўттиз беш йил муқаддам очлик ва қаҳратон совуқ ҳукм сурган, қамалда қолган Ленинграддан Тошкентга келтирилган эдилар. Уй тўрини, қалб қўрини биринчи бўлиб болаларга бахшида этган ўзбек аёлларидан бири Хадича бўлди. Болалар уйи директори Хадича Ботировна — уруш даври аёлларининг умумлашган образида ўзбек халқига хос болажонлик, саҳийлик фазилатлари, болаларга меҳрибонлик [illegible] ўзида мужассамлаштирган. Психологик кечинмаларга бой бундай мураккаб образни таниқли киноактриса Тамара Шокирова ижро этган. Бу актриса дастлаб режиссёр Али Ҳамроевнинг «Шижоат» фильмида бош ролни ижро этганидан сўнг бирин-кетин «Зулматни тарк этиб» «Семурғ», «Қўқон воқеаси», «Оловли йўллар» каби кўплаб картиналарда қатнашди.

Режиссёр Дамир Салимов эса болалар психологиясини, характерини чуқур ўрганган изланувчан санъаткордир. «Олмос», «Тоғлар чорлайди», «Бу жасур болалар автомобиль пойгасида», «Шум бола» фильмлари фикримиз далили бўла олади.

Шуни айтиш керакки, фестиваль экранида Д. Салимовнинг «Оғриқ» деган ҳужжатли фильми ҳам намойиш этилди. Мазкур лента Тошкент шаҳридаги 15-касалхонанинг реанимация бўлимида суратга олинган.

Бундан ташқари, фестиваль меҳмонлари СССР халқ артисти Малик Қаюмовнинг «Шаҳрисабз ям-яшил шаҳар» номли кино картинаси билан танишдилар. Фильм Ўзбекистоннинг гўзал тарихий шаҳарларидан саналган Шаҳрисабз ҳақида, унинг архитектура ёдгорликлари тўғрисида ҳикоя қилади.

Ш. ҲИДОЯТОВ.

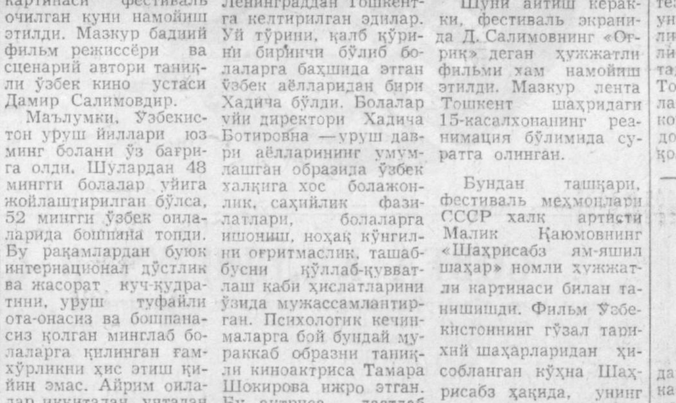

Тошкентда «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун» шиори остида ўтаётган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг кинофестивали муваффақиятли давом этяпти.

СУРАТДА: кинофестиваль қатнашчиларидан бир группаси. (Чапдан-ўнгга) оператор Акандо Северин (Бенин Халқ Республикаси), «Туркменфильм» студиясининг режиссёри Мурод Курбанклычев. ва режиссёр Жак Мишель Чиссуку (Конго Халқ Республикаси). Л. Глауберзон фотоси.

Биз тинчликни истаймиз

Акандо СЕВЕРИН,
Бенин Халқ Республикаси.

— Африка қитъасидаги Бенин Республикаси ана шу қитъадаги мамлакатларнинг бирдамлиги учун колониализм ва империализмга қарши кураш олиб бормоқда. Халқаро Тошкент кинофестивалларида эндиликда жаҳондаги барча прогрессив кучлар, софдил кишиларнинг ҳам байрамига айланиб қолган Африка Озодлиги кунини нишонлаш яхши анъанага айланиб қолди. Айниқса ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг Африкадаги мамлакатлар ва давлатларга Африка Озодлиги куни билан йўллаган табригидаги сўзлар бизнинг қалбимизга катта фахр-ифтихор бахш этди.

Дарҳақиқат Африка халқи четдан ҳеч кимнинг аралашувисиз ўз тақдирини ўзи ҳал қилиши, тараққиёт йўлини ўзи белгилаши лозим. Бу эндиликда мустақиллик учун курашаётган Африка халқлари ҳаётидаги асосий масалалардан биридир. Шунинг учун ҳам прогрессив йўналишдаги Африка кинематографчилари қитъа ҳаётидаги ана шу муаммоларни кўтариб чиқишга, социал тенгсизлик халқ бошига етказаётган оғир жароҳатларни акс эттиришга, ўз фильмлари билан мустақиллик учун курашга даъват этишга биринчи даражали аҳамият беришмоқда. Бунда Совет ва Африка кинематографчиларининг ҳамкорлиги катта роль ўйнаётир. Москвадаги Бутуниттифоқ кинематография институтини кўплаб африкалик кинематографчилар битириб чиқишган. Мен бу йил ана шу институтнинг Алексей Сергеевич Тимерин раҳбарлигидаги ижодий устахонасини битириб кино оператор ва режиссёр бўлиб ишлай бошлайман. Ҳозир Бенин санъати ҳақидаги ҳужжатли фильмимни ниҳоясига етказяпман.

Янги революцион ҳукумат мамлакатимизда кино ишини тараққий эттиришга катта аҳамият беряпти. Мен Москвада улуғ доҳий мамлакатида таҳсил олганлигим учун ҳам Лениннинг «Биз учун санъатлар ичида энг муҳими кинодир» деган сўзларини асло унутмайман.

ТО Справкалар бюроси
ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Ғ. ҚОСИМОВ: Айтингчи, касаба союзи стажи қачондан бошлаб ҳисобланади? Касаба союзи аъзолари қандай имтиёзларга эга?

Жавоб: Касаба союзи стажи корхона (ташкилот, муассаса) цех (бўлим) касаба союзи группаси ёки касаба союзи ташкилоти мажлисининг касаба союзи аъзолигига қабул қилиш тўғрисидаги қарори чиққан кундан бошлаб хисобланади. Ходим бошқа корхонага ўтган (кўчирилган)да касаба союзи стажи сақланади. Касаба союзи аъзолари муайян имтиёзларга эга: улар касал бўлганда ва айрим бошқа ҳолларда вақтинча меҳнат қобилиятсизлиги нафақаси касаба союзи аъзоси бўлмаган шахсларга нисбатан оширилган миқдорда тўланади. Мавсумий ишларда банд бўлган ишчилар ва хизматчилар, агар келгуси мавсумда яна қайта иш бошласалар, уларнинг касаба союзи стажи сақланади. Касаба союзи аъзосининг СССР Қуролли Кучларидаги хизмат вақти касаба союзи стажига ҳисобланади. Касаба союзи аъзоси бўлган пенсионерлар ишламасалар сўнгги иш жойларидаги касаба союзи ташкилоти учётида қолишлари мумкин.

* * *

А. АББОСОВ: Мен автобазада ишлайман. Шу боисдан бир нарсани сўрамоқчиман: шофёр бирор ускунани йўқотса ёки уни бузиб қўйса унга қандай чора кўрилиши мумкин?

Жавоб: Асбоб-ускунани қасддан йўқотган ёки яроқсиз қилиб қўйган шофёр беш ҳисса кўп хақ тўлаши шарт. Маъмурият конкрет аҳволни таҳлил этганда бу қасддан қилинмагани аниқланса, бир ҳиссадан то беш ҳиссагача ҳақи ундириб олиниши мумкин. Бу асбоб-ускунанинг қандай ҳолда эканига боғлиқ. Бу жарима маъмурият буйруғи билан ҳар ойда 25 процент миқдорида ундириб олинади. Агар шофёр маъмуриятнинг буйруғини асоссиз деб топса, судга мурожаат қилиши мумкин.

* * *

Ш. ТОЖИБОЕВ: Болалигидан инвалид бўлганларга давлат нафақаси қандай тайинланади?

Жавоб: Болалигидан инвалидлар — 16 ёшга (ўқувчиларда 18 ёшга) тўлгунча ва меҳнат фаолияти бошланганга қадар инвалид бўлиб қолган шахслардир. Болалигидан инвалидлар боқувчисидан жудо бўлганлик пенсияси, муайян меҳнат стажи бўлганда эса инвалидлик пенсияси олиш ҳуқуқига эгадирлар. Кейинги ҳолда пенсия умумий касаллик натижасида инвалид бўлганларга белгиланганидек тартибда тайинланади. 20 ёшга етганига қадар умумий касаллик оқибатида инвалид бўлиб қолган ишчи ва хизматчиларга пенсия: агар инвалидлик иш даврида ёки иш тўхтатилганидан кейин содир бўлса — меҳнат стажидан қатъий назар; агар инвалидлик ишга кирганига қадар содир бўлган бўлса — камида бир йил меҳнат стажи бўлганда тайинланади. Ишга кирганига қадар умумий касаллик оқибатида инвалид бўлиб қолган ва 20 ёшга тўлганидан кейин пенсия сўраб мурожаат қилган ишчи ва хизматчилар мурожаат қилган пайтларига қадар ўз ёшларига яраша зарур меҳнат стажига эга бўлсалар, пенсия олишга ҳақлидирлар. Болаликдан 1 ва 2-группа инвалидлари, агар пенсия олмаётган бўлсалар, 16 ёшга етганларидан сўнг уларга давлат нафақаси тайинланади.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

СОФИЯ. Софияда очилган илмий техника конференцияси қатнашчилари серунум станок-автоматлар ва саноат манипуляторларининг имкониятлари ҳамда автоматлаштирилган участкаларда, цехларда ва автомат заводларда булардан фойдаланиш масалаларини муҳокама қиладилар. Конференцияда Болгария ва Совет Иттифоқининг таниқли олимлари ва мутахассислари иштирок этмоқдалар.

* * *

ГААГА. Голландия яна бир аянчли рекорд ўрнатди. Яқиндагина мамлакатда ишсизлар меҳнат қобилиятига эга бўлган бутун аҳолининг 10 процентидан ошиб кетганлиги тўғрисида хабар қилинганидан сўнг, Европа иқтисодий ҳамжамиятининг статистика хизмати янги маълумотларни эълон қилди. Хабарга мувофиқ, Голландияда ишсизлик кейинги вақтларда «умумий бозор»га аъзо бўлган ҳамма мамлакатлардан ҳам юксак суръатлар билан ўсган. Агар ўтган йили бу регионда ишсизликнинг ўртача кўпайиши даражаси 32 процент бўлса, Голландияда бу рақам 55 процентни ташкил этган.

Ёшлар ўртасида ишсизлик яна ҳам аянчли бир ҳолда. 25 ёшгача бўлган голландияликларнинг 47 проценти ишламайди.

* * *

САН-ФРАНЦИСКО. «Бизга бомбалар эмас, иш керак», «Лос-Анжелес Рейганомикани инкор этади» минглаб намойишчилар Лос-Анжелесга келган президент Р. Рейганни шундай транспарантлар билан кутиб олдилар. 50 дан ортиқ турли жамоат ташкилотларини ўз ичига олган «тараққиёт федерацияси» коалициясининг ташаббуси билан шаҳарда кейинги вақтларда энг катта намойишлардан бири — Вашингтоннинг ҳозирги маъмурияти олиб бораётган халққа қарши сиёсатига норозилик намойиши бўлиб ўтди.

* * *

БРАЗИЛИЯ. Бразилияда синфий кураш давом этмоқда. «Ферро электрика тупи» компаниясининг Сан-Каэтану-Ду-Сул шаҳридаги (Сан-Паулу штати) электр техника заводи — ишчи ва хизматчиларининг забастовкаси давом этмоқда. Забастовкачилар компания эгаларининг меҳнаткашлар ҳуқуқларини қўпол равишда бузаётганликларига қарши норозилик билдирмоқдалар.

* * *

КАТМАНДУ. Непал бош министри ва ташқи ишлар министри Сурья Бахадур Тхапа Осиё давлатларини ва бутун дунёни планетадаги апартеидни таг-томири билан йўқ қилиш учун қатъий чоралар кўришга даъват этди. Непал ҳукуматининг бошлиги ВМТнинг апартеидга қарши махсус комитетига йўллаб, эълон қилинган мактубида Непал халқи бу ғайриинсоний сиёсат таг-томири билан суғуриб ташланиши учун курашни қўллаб-қувватлаяжаги яна бир бор тасдиқланган. Ирқий камситиш — бу инсон ҳуқуқлари умумий декларациясини, тенглик принципларини бузиш демакдир, деб таъкидланади ҳужжатда.

• Иззатингдан айрилма

СОВҒА НИМА-Ю, ҒОВҒА НИМА?

Қизалоқ тинч ўтиролмас, нуқул ашула айтарди:

Қўшнимиз авжида, лай-лум, лала-лум,
Даврага туш Мавжуда, лай-лум, лала-лум...

Қизалоқни тошойна рўпарасига ўтқазиб сочига бантик тақаётган онаси дашном берарди:

— Жим ўтир, Зилола, боғчангга кеч қоляпсан.

Зилола ҳамон тинчимас, нуқул ашула айтар, ўйнагиси келарди. Унинг кайфияти яхши. Кеча кечқурун дадаси билан ойисининг суҳбатлашаётганини эшитиб ётди.

— Йигирма беш сўм керак, — деди ойиси. — Назира Ботировнанинг туғилган куни экан.

— Ким у Назира Ботировна? — деб сўради дадаси.

Зилола ҳайрон бўлди. Наҳотки дадаси Назира Ботировнани танимаса? Ахир у Зилола қатнайдиган боғчанинг каттакон бошлиғи-ку. Доим қовоғини солиб юради. Ҳамма ундан қўрқади. Дадаси бўлса шундоқ одамни танимас экан. Ҳайрият, ойиси Назира Ботировнани яхши танийди. Шунинг учун дадасига тушунтириб берди:

— Боғча мудири. 42 ёшга тўлибди. Муҳаббатхон айтди. Ўзларига яқин олган ота-оналардан оз-оздан пул йиғиб, совға қилишмоқчи экан.

Негадир дадасининг жаҳли чиқиб кетди:

— Туғилган куни бўлса умри узоқ бўлсин, — деди тўнғиллаб.— Пул йиғиш шартми? Ана гул оборсин.

Ойисининг ҳам жаҳли чиқди:

— Гулингизни бошига урадими?

Қаранг дадаси ҳам қайсар одамда! Ойисини уришиб берди.

— Болани боғчага жойлаш учун ҳам биллур ваза совға қилгандик. Энди ҳар йили туғилган куни бўлганда яна пул тўлайверамизми? Қаерда ёзилган шунақа қонун?

Бу сафар Зилоланинг ойиси йиғламсиради:

— Сиздан бир тийин пул чиқса, жонингиз билан қўшилиб чиқади. Муҳаббатхон ўз оғзи билан айтди: ҳар кимдан сўраётганимиз йўқ, яқин одамларимизга айтдик, деди. Муҳаббатхоннинг олдида шармандa бўлайми энди?

Муҳаббатхон — Зилоланинг мураббияси. Чиндан ҳам унга яхши қарайди. Зилола боғча опасини жудаям яхши кўради. Агар дадаси совға учун пул бермаса боғча опаси Назира Ботировнадан гап эшитади. Яхши бўлмайди. Буни ойиси яхши билади. Шунинг учун дадасидан пул сўраяпти.

— Ҳозир текинга мушук офтобга чиқармиди, — деди у ҳамон ўша ўксик оҳангда. — Битта болангиздан аяйсизми?

Йўқ, дадаси Зилоладан ҳеч нима аямайди. Ойисига айтган пулини берди. Бугун Зилола боғчага бемалол боради. Ойиси Назира Ботировнани туғилган куни билан табриклайди. Яхши-да! Зилола албатта ашула айтади-да!

Шу куни Зилола боғчасига ўйнаб-кулиб борди. Муҳаббат опанинг олдида ҳам, Назира Ботировнанинг олдида ҳам юзи ёруғ бўлганини жажжи қалби билан ҳис этди. Гарчанд Зилоланинг ота-онаси ҳам бир чеккаси виждон бурчи бажарилгандан енгил тортган бўлишса-да, улар шу куни бориб турган виждонсизлик қилишди. Улар энди олти яшар қизалоқнинг кўнглига разиллик уруғини сочишди. Буни ўзлари ҳам билмай қолишди. Зилола бундан кейин битта нарсани аниқ билади. Боғча мудирига совға берсанг сенга яхши қарашади. Ҳозирча у шундай деб ўйлайди. Кейинроқ мактабга боради. Ўшанда ҳам кимгадир совға берса, ўқиши яхшироқ бўлишини ўйлайди. Сал эсини таниганидан кейин ота-онасидан ўзи ҳам совға талаб қила бошлайди. Бир гал туғилган кунида чиройли кўйлак, кейин чиройли шуба, ундан кейин қимматбаҳо тақинчоқ... Ниҳоят у институтга киради. (Ўшанда ҳам ўқишга кириш учун албатта кимнидир ҳурсанд қилиши шартлигини ўйлайди). Ниҳоят у мутахассис бўлиб етишади. Ана энди ўзи совға олишга киришади. Биров совға қилмаса ёмон кўрадиган бўлиб қолади. Турмушга чиққанида эса ҳатто ўз муҳаббати учун ҳам эридан совға-салом талаб қиладиган бўлади... Бир куни қарабсизки, ҳаммаёқ фожиа... Эҳтимол шахсий ҳаёти фожиа билан тугамас, эҳтимол ўзича бахтли яшар. Лекин унинг қалбига чиркин бир туйғу-порахўрликка яқин туйғу жойлашиб олади.

Хўш, буларнинг ҳаммаси нимадан бошланди? Бир қарашда жуда оддий нарсадан. Боғча мудирини туғилган куни билан табриклаш керак. Бунинг ҳеч қандай ажабланарли жойи йўқ.

Эҳтимол айрим боғча мудирлари, мураббиялар (қишлоқдаги эмас, айнан шаҳардаги боғчаларда) худди шундай фикр юритишгани учун ҳам керилиб юришар. Бир боғча мудирини кўрганман. У ўзини шу қадар мағрур тўтар, димоғидан шу қадар йўқон «эшак қурти» ёғилардики, кўрган одам бу аёл камида фаннинг бирон соҳасида революция қилган академик бўлса керак деб ўйларди. (Инсоф билан айтганда, айнан ўша академиклар ҳеч қачон бу қадар гердаймайди). Ўша боғча опа шу қадар ясанган, қулоғида шу қадар ярақлаган бриллиант сирғалар, бўйнида шу қадар шилдироқ қўша-қўша маржонлар бор эдики, кўрган одам камида бирон-бир чет эллик сенаторнинг балга келган хотини деб ўйларди. Хўш, боғча мудирининг ўзи ким? Албатта, ҳар қандай касб: ўзига хос шарафли. Боғчадаги тарбиячилар жуда мураккаб, айтиш мумкинки, муқаддас вазифани бажарадилар: келажак авлодни тарбиялайдилар. Бироқ нари борса 150 сўм маош оладиган боғча мудирининг уч минг сўмлик тақинчоқни қаердан олганини ўйлаганингизда беихтиёр худди ўша Зилолага ўхшаш қизалоқлару-болакайларнинг мажбуран совға берадиган, боласини боғчага жойлаш учун алоҳида «хурсанд» қиладиган ота-оналари эсга тушади. Бунинг отини нима деб аташ керак? Совғами, ғовғами?

Бир-бирини қутлуғ кунларда табриклаш, бир-бирига совғалар ҳадя қилиш — қадимий удум. Яхши удум. Яқин кишиларингиз, ҳамкасбларингиз, қариндош-уруғларингизни табриклаш, каттами-кичикми совға қилишнинг ҳеч қандай ёмон жойи йўқ. Айтайлик, ота-онангизга туғилган кунидами, байрамдами арзимаган бир совға қилинг, боши осмонга етади. Фарзандларингизни ўзига лойиқ ҳадя билан сийланг, қувончидан иргишлаб кетади. Яқин дўстингизга бирон айёмда бир даста гул билан қутланг, қалби қувончга тўлади. Буларнинг ҳаммаси одамгарчиликнинг оддий қонунига киради. Боринки, болангизга меҳрибонлик қилаётган ўша боғча мудирини ҳам туғилган куни билан чин юракдан табрикласангиз, ўзингизнинг ҳам дилингиз ёришиб кетади. Бироқ совға билан порани бир-биридан ажратиб турадиган, дафъатан кўзга кўринмайдиган, аммо амалда мавжуд бўлган жуда катта чегара бор. Худди ўша боғча мудири аввалига ота-она қилаётган совғани табиий равишда қувониб қабул қилиши мумкин. Бироқ бу бора-бора одат тусига кириб қолса, боғча мудирими, врачми, амалдорми, савдо ходимими — ким бўлишидан қатъий назар, шу ишга одатланиб қолса ўзига совға қилмаганларга беихтиёр ола қарайдиган бўлиб қолади, яъни порахўрга айланади. Қай йўл билан бўлмасин бирон баҳона топиб атрофдагилардан «совға» ундиришга интилади. Бу эса жамият тараққиётига зарар келтирадиган энг ёмон иллатлардан бири — порахўрликнинг айнан ўзгинасидир.

Совға тарзида пора беришнинг бошқа йўллари ҳам бор. Айрим кишилар ишини битириб олиш учун ўзидан «каттароқларга» совға қилишни одат тусига киритиб оладилар. Фалончи акам ўғил уйлантираётган эканлар: биттагина рангли телевизор... Фалончи акам қиз узатаётган эканлар: биттагина югославский гилам... Фалончи акамнинг туғилган кунлари экан: японский магнитофон... Тасаввур қилинг, «фалончи ака» ишдан тушди. Имонингиз комил бўлсинки, худди ўша совға улашиб юрган одам ўзининг иши тушиб юрган собиқ раҳбарини биринчи бўлиб унутади. Кўчада дуч келиб қолса саломлашади-ю, иложи борича тезроқ қочиб қолишни мўлжаллайди. Энди у бошқа, янги «фалончи ака»нинг кўнглини овлаши керак. Хўш, бундай одам қилган телевизор, гилам, магнитофоннинг нимаси совға? Бу бориб турган пора эмасми? Ўша «совға»ларни у азбаройи «фалончи ака»ни яхши кўриб кетганидан эмас, ишини битириш учун кўтариб борган. Табиийки, ўзи ҳам бошқалардан шундай «совға» талаб қилади

Катта одамларнинг бу қилиғи болаларга таъсир қилса, болани гўдаклигиданоқ «сен — менга, мен — сенга» қабилида яшашга ўргатса бундай бола вояга етганида ундан бориб турган худбин етишиб чиқади. Бу эса жамият тараққиёти учун энг зарарли иллатлардан бири. Негаки оиласида шундай руҳда тарбия кўрган бола маълум ёшга етганидан кейин ҳамма нарсани манфаатпарастлик тарозиси билан ўлчайдиган кимсага айланади. «Жаҳонга ўт кетса кетсин, менинг қозоним қайнасин», деган фалсафа миясига маҳкам ўрнашиб қолади. Бундай одамлар бизнинг жамиятимизга мутлақо ёт қарашли кишилар. Шундай экан, остида тама маъноси ётган ҳар қандай совға-саломлар бора-бора одамнинг қисмати учун, қолаверса тараққиётимиз учун ғавғоли бўлиши мумкин. Майли, совға қилиш керак, бироқ у порага айланмасин. Ҳамма гап шунда!

У. ҲАМИДОВ.

Редактор ўринбосари
С. Б. ЁҚУБОВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

ЁЗ КЕЛДИ!

Отпускага чиққанлар тоғларга, денгиз соҳилига, кўл ва дарёлар бўйига жўнаб кетишди. Баъзилар серқуёш пляжни маъқул кўрсалар, баъзиларни туристик сўқмоқлар жалб этади.

Сафарга отланаётганлар ўзлари билан нималарни олишлари керак? Албатта, йўлда, вақтинча манзилларда, пляжда биринчи навбатда керак бўладиган буюмларни-да.

ҲУРМАТЛИ ХАРИДОРЛАР!

«ЧИЛОНЗОР» САВДО МАРКАЗИГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

Савдо залининг биринчи қаватидаги «Спорт товарлари» секциясидан Сиз қуйидагиларни харид қилишингиз мумкин:

катталар ва болалар учун мўлжалланган турли ҳажмдаги туристик сафар қопларини. Баҳоси — 3 сўм 60 тийиндан — 14 сўмгача;

тўрт кишилик туристлар палаткасини. Баҳоси — 19 сўм.

ил-газлама ва «болонья» газламасидан тикилган тунаш қоплари;

пляжларда ўрнатиладиган қуёш тўсқич соябонлари. Баҳоси — 40 сўм;

«молния»ли сунъий чармдан тикилган спорт сумкаларини;

табиий ва сунъий чармдан тикилган футбол ва волейбол тўпларини;

турли размердаги кета ва енгил резина пойафзалларни;

хотин-қизларнинг сузиш костюмларини. Размерлари: 44-50. Баҳоси — 12 — 17 сўм.

Эркакларнинг сузиш трусиларини (турли размерда).

Агар отпускага болаларингиз билан жўнаб кетаётган бўлсангиз «Уйинчоқлар» секциясига ташриф буюришни унутманг.

Бу ерда сизга қуйидагиларни таклиф этишади:

Тошкент ўйинчоқлар фабрикаси ишлаб чиқарган ҳаво билан дам бериладиган ўйинчоқларни, тўшакларни, тўпларни.

Албатта сизга бош кийими ҳам керак. «Бош кийимлари» секциясидан сиз қуйидагиларни танлаб харид қилишингиз мумкин.

хотин-қизларнинг курортда кийиладиган кенг соябонли шляпаларини. Ранги: ҳаворанг, сариқ. Баҳоси — 2 сўм 70 тийин;

хотин-қизларнинг тўр шляпаларини. Баҳоси — 13 сўм;

хотин-қизларнинг капрон шляпаларини. Баҳоси 2 сўм 50 тийин;

хотин-қизларнинг гулдор ип газламадан тикилган панамаларини;

эркакларнинг капрон шляпаларини. Ранги, кулранг, оқ;

болаларнинг «сомбреро» типидаги капрон шляпаларини. Ранги: ҳаворанг, оқ. Баҳоси — 3 сўм;

болаларнинг ип-газламадан тикилган панамаларини. Баҳоси — 77 тийиндан — 2 сўмгача.

«ЧИЛОНЗОР» САВДО МАРКАЗИГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

«Чилонзор» савдо маркази.

УЙИНГИЗДА БОЛАЛАР БИЛАН КЕЛГАН МЕҲМОНЛАР БЎЛСА

Айтайлик, сиз қариндош-уруғларингизни, танишларингизни болалари билан меҳмонга чақирмоқчисиз. Болаларнинг зерикиб қолмаслиги ҳақида, уларни қандай таомлар билан сийлаш ҳақида олдиндан ўйлаб қўйиш керак. Агар уйда турли шарбатлар, мороженое, газ сув бўлса — бу айтарлик мураккаб эмас. **Тайёрлаш усулини қуйида биз таклиф этаётган ичимликлар учун махсус масалликлар, идиш-товоқ керак эмас. Уларни тайёрлаш ҳам кўп вақтингизни олмайди.**

ТУХУМЛИ АЙС-КРЕМ

Масалliқлар: 500 грамм сарёғли мороженое, 10 та тухумнинг сариғи, 100 грамм кўпиртирилган қаймоқ, 1 литр сут, 150 грамм шакар.

Тухум сариқларини 100 грамм шакарга қориб (қолган шакар билан қаймоқни кўпиртирасиз), сут қуйиб суюлтирасиз. Мороженоени бакалларга тенг тақсимлайсиз, қорилган тухум сариғи билан сут қуйиб, устини кўпиртирилган қаймоқ билан ясатасиз.

АСАЛЛИ ИЧИМЛИК

Масалliқлар: 1,5 литр олма шарбати, 10 чой қошиғида асал, 500 грамм сарёғли мороженое.

Асални олма шарбатида эритиб, совитиб қўясиз, сўнгра стаканларга қуйиб чиқасиз. Дастурхонга тортишдан олдин ҳар бир стаканга мороженое билан бир япроқ лимон солиш керак.

ТОМАТЛИ ФИЗ

Масалliқлар: 1 литр томат шарбати, 200 грамм лимон шарбати, 10 та тухумнинг оқи, 10 грамм туз, 20 бўлак муз, бакалларнинг ҳажмига қараб — газ сув.

Совитилган шарбатга тухум оқини қўйиб, туз қўшасиз. Ҳосил бўлган қоришмани яхшилаб аралаштириб, олдиндан муз бўлаклари солинган бокалларга қуйиб чиқасиз. Дастурхонга тортишдан олдин тўлатиб газ сув қўшасиз.

Агарда сиз болаларни бир неча хил мевалар шарбати билан меҳмон қилмоқчи бўлсангиз, томатли физни енгил газаклар олдидан тортиш лозим.

Томатли физни катталарга газакдан сўнг, иккинчи таом олдидан таклиф этса ҳам бўлаверади.

ҲУРМАТЛИ УЙ БЕКАЛАРИ!

Томат, олма, узум шарбатини, «Малинали», «Райхон», «Буратино», «Асалли» лимонадларини, пепси-колани; «Тошкент» минерал сувини «Ташлимводторг» павильонлари ва киоскаларидан харид қилишингиз мумкин.

«ТАШЛИМВОДТОРГ».

СОВҒА ҚИЛИШ УЧУН СОАТ СОТИБ ОЛИНГ

Доира, тўғри тўртбурчак, квадрат шаклидаги, циферблати оқ ва рангли, хромланган, тилла суви юритилган соатлар — тўйга, туғилган кунга, юбилейга ажойиб совғадир.

«ОЛМОС» РЕСПУБЛИКА УЛГУРЖИ-ЧАКАНА САВДО БИРЛАШМАСИНИНГ МАГАЗИНЛАРИ ТУРЛИ МАРКА ВА МОДЕЛДАГИ СОАТЛАРНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Савдода хотин-қизларнинг «Заря», «Чайка», «Луч» механик қўл соатлари; эркакларнинг «Ракета», «Слава», «Восток», «Полёт», «ЗИМ», «Луч» қўл соатлари бор.

«ПОЛЁТ» маркали қўл соатлари мамлакатимизда ҳам, чет элларда ҳам шуҳрат қозонган.

«ОЛМОС» МАГАЗИНЛАРИДА СИЗГА «ПОЛЁТ» СОАТЛАРИНИНГ ТЎРТ ХИЛ МОДЕЛИНИ ТАКЛИФ ЭТАДИЛАР.

2627 Н(Н—3) — 23 ёқут тоши бўлган 1-класс соати, тилла суви юритилган, секунд миллари циферблатнинг марказига ўрнатилган, ой ва ҳафтанинг кунларини кўрсатувчи рақамли календари, қўшимча юргизиш автомати бор. Соат зарба таъсирига қарши мослама билан таъминланган. Баҳоси — 43 сўм.

2614 2Н—1-класс соати, тилла суви юритилган, ой кунларини кўрсатувчи дарҳол ҳаракатга келадиган қўш календари бор. Секунд миллари циферблатнинг марказига ўрнатилган. Соат корпуси сув сачрашидан муҳофаза қилинган. Баҳоси — 41 сўм.

2627 Н—1-класс соати, соат миллари циферблатнинг марказига ўрнатилган, қўш календари, қўшимча юргизиш автомати бор. Соат корпуси чангдан муҳофаза қилинган, доира шаклида. Баҳоси — 41 сўм.

Хотин-қизлар учун соат танлаётганингизда Пензадаги «Заря» ишлаб чиқариш бирлашмасининг қўл соатларига эътибор беринг. Улар чиройли шаклда, қўлга жуда ярашади, пишиқлиги ва ниҳоятда аниқ юриши билан ажралиб туради.

Савдода шу соатнинг икки хил модели бор — қўшимча юргизиш автоматлиги ва корпуси сув ўтказмайдигани.

Тўла ахборот бериши, аниқ юриши ва пухталиги туфайли электрон соатлар тобора шуҳрат қозонмоқда. Уларни ҳар куни бураб туриш, текширишнинг ҳожати йўқ, уларга магнит ва электр майдонлари таъсир этмайди.

«Электроника 5—206» соатининг циферблатига бир назар ташлашнинг ўзи кифоя: минут, секундларига қадар соат неча бўлганини, қайси число, ҳафтанинг, ойнинг қайси куни эканлигини билиб оласиз. Ой ва йиллардаги кунлар автоматик ҳисобга олинади. Баҳоси — 45 сўм.

СОАТ ХАРИД ҚИЛГАНИ «ОЛМОС» МАГАЗИНЛАРИГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

МАГАЗИНЛАРНИНГ АДРЕСИ:

1 — **«Изумруд»** — Т. Шевченко кўчаси, 31-уй.
2 — **«Рубин»** — Б. Хмельницкий кўчаси, 56-уй.
10 — Октябрь бозори.
13 — Навоий кўчаси, 1-уй.
14 — Олой бозори.
17 — Госпиталь бозори.
18 — Навоий кўчаси, шаҳар ярмаркаси.
26 — Бешёғоч бозори.
27 — В. И. Ленин номли проспект, 40-уй.
36 — Куйбишев кўчаси, 5-уй.
41 — 1 Май кўчаси, Марказ — 1«б».

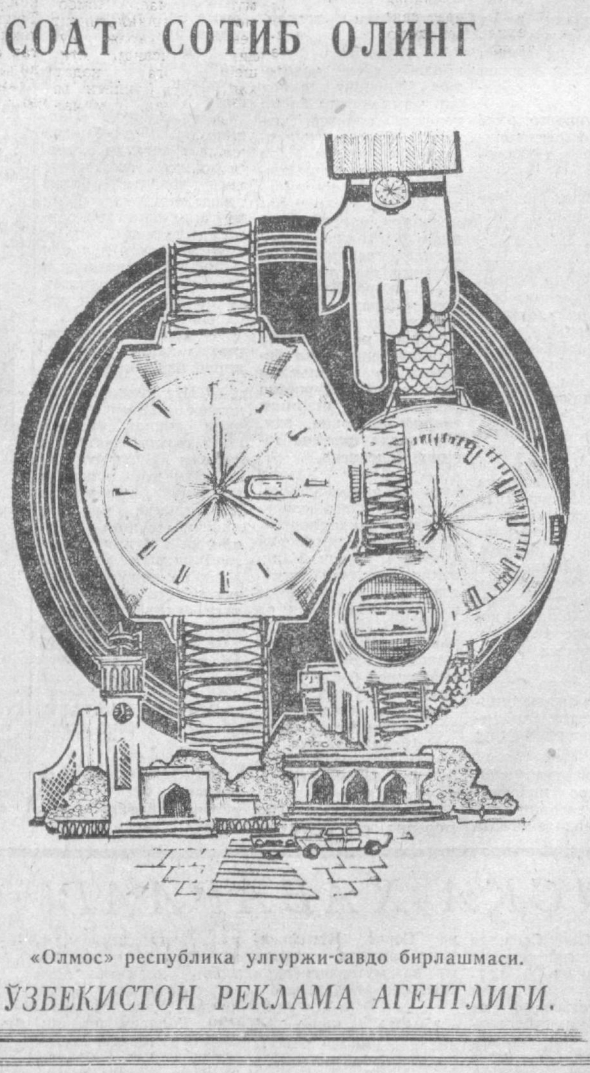

«Олмос» республика улгуржи-савдо бирлашмаси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

КИНО

31 МАЙДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«СЕВИШ ВАҚТИ КЕЛДИ» — **Ҳамза номли** (17, 20.30, телефон 91-10-51).

«ИЛОН ЙИЛИ» — **Ўзбекистон ССРнинг 25 йиллиги номли** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87), **Кўкча** (тоқ соатларда), телефон 46-23-16), **Тинчлик** (жуфт соатларда), телефон 53-86-07).

«ГОБИ ВА ҲИНГАН ОША» — **Искра** (17, 20.00, телефон 39-11-76).

1 ИЮНДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«СЕВИШ ВАҚТИ КЕЛДИ» — **Ҳамза номли** (12, 14.30, 17, 20.30, телефон 91-10-51).

«ИЛОН ЙИЛИ» — **Ўзбекистон ССРнинг 25 йиллиги номли** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87), **Кўкча** (тоқ соатларда), телефон 46-23-16), **Тинчлик** (жуфт соатларда), телефон 53-86-07).

«ГОБИ ВА ҲИНГАН ОША» — **Искра** (17, 20.00, телефон 39-11-76).

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

31 МАЙ — ДУШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

18.20 «Сиз яратган боғ». 18.50 «Футбол шарҳи». 19.20 «С. Туликов қўшиқларини СССР халқ артисти Д. Гнатюк ижро этади». 19.30 «Партия планлари — халқ планлари». «Қишлоқ қурилишлари». Подмосковьеда қишлоқ қурилиши тажрибасидан. 20.00 В. Катаев, «Бинафша». Телевизион спектакль. 21.30 «Время». 22.05 «Нима, Қаерда? Қачон?». Телевизион викторина. 23.10 Батутада сакраш бўйича СССР космонавт-учувчиси Г. Добровольский хотираси учун халқаро мусобақалар. Одессадан олиб кўрсатилади. 23.55 «Дунё воқеалари».

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Сепкилвой каникулда бувисиникига боради». Мультфильм. 18.10 «Қувноқлар даврасида». Болаларни ҳимоя қилиш Халқаро кунига бағишланади. 18.40 «Оловда тобланганлар». Телефильм. 18.50 «Оналар мактаби». Кўрсатув Болаларни ҳимоя қилиш Халқаро кунига бағишланади. 19.20 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Ватаним менинг тақдиримда». «Октябрь революцияси» номли Тошкент тепловоз-ремонт заводининг мис эритувчиси А. Султонмуродов ҳақида телеочерк. 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Едимизда ва қалбимизда ҳамиша» (рус.) 20.20 «Паранжи». Ҳужжатли фильм («Ўзкинохроника»). 20.30 «Ахборот». 20.50 В. И. Ленин номли электронтехника заводи халқ ашула ва рақс ансамблининг концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Озиқ-овқат программаси — халқ фаровонлигининг асоси». Кўрсатув ва концерт. 23.10 Янгиликлар.

1 ИЮНЬ — СЕШАНБА

БОЛАЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ХАЛҚАРО КУНИ

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 Балет артистларининг концерти. 10.10 «Ҳайвонот оламида». 11.10 В. Катаев, «Бинафша». Телевизион спектакль. 12.40 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.15 Болаларни ҳимоя қилиш Халқаро кунига. Ҳужжатли фильмлар программаси: «Болалик номидан» (Минск), «Оила» (Свердловск), «Пионер стартлари» («Киевнаучфильм»). 16.10 Тунис миллий рақс ансамблининг концерти. 16.55 «ВЛКСМ XIX съездидаги учрашувлар». 17.25 «Константин Паустовский. Хотиралар ва учрашувлар». 18.10 «Сайловлар олдидан». Телевизион очерк. 18.25 «Салют, пионерия!». 19.10 «Дунё воқеалари». 19.25 «Дўстларимиз чеҳраси». Болаларни ҳимоя қилиш Халқаро кунига. 20.10 «Деразадаги нур». Телевизион бадиий фильм. 21.30 «Время». 22.00 «Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши». Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи Л. А. Вонесенский олиб боради. Кўрсатув тугагач— Концерт. 24.00 «Дунё воқеалари».

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 «Ўнта қоғоз кабутарлар». Фильм-концерт. 12.00 «Кашф этилмаган ороллар». Телевизион бадиий фильм. (рус.).

17.40 Кўрсатувлар программаси. 17.45 «Бахтли болалигимиз учун Ленин партиясига раҳмат». СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига бағишланган мактабгача ёшдаги болалар, мактаб ўқувчалари ва педагогика ўқув юртлари студентларининг V Республика қўшиқлар байрами. 19.05 «Миллионлар ленинча университети». «Меҳнат тарбияси». 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Ижод гулшани». Тележурнал. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Тошкент тароналари». Фильм-концерт. 21.30 Москва. «Время». 22.00 «Пилла — бойлигимиз». 22.20 «Уч қитъа экрани». Осиё, Африка ва Лотин Америкаси VII Халқаро Тошкент кинофестивалининг ҳужжатли фильмлари. 23.20 Янгиликлар.

Республика Ёш томошабинлар театри коллективи Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Ҳамидовага умр йўлдоши Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист

Журабек САЙДАЛИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

4 бет. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») —орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000 Тошкент — ГСП Ленин кўчаси 41 ТЕЛЕФОНЛАР секретариат — 33-57-02 бўлимлар: партия турмуши. — 32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ — 33-54-19; фан мактаб ва олий ўқув юртлари 32-53-10, адабиёт ва санъат — 32-56-81 ахборот — 33-28-95; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари —32-55-32; хатлар — 33-79-70; эълонлар бўлими 33-81-42. нашриёт диспетчери 32-78-94, нашриёт телефон станциясининг навбатчилари 33-90-50

31 МАЙ, 1982 й. Р—13267,

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси Тошкент шаҳри В— 2524 ИНДЕКС 64691 6